

**Pelastuslaitosten
kumppanuusverkosto**

1/2017

PELASTUSLAITOS ENSIHOIDON PALVELUNTUOTTAJANA Selvitys pelastustoimen ja ensihoidon synergiasta

Selvitystyö
Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto
Sisäministeriön pelastustoimen uudistushanke
Ensihoidon työryhmä
10/2017
Oskari Koskinen

Tekijä	Oskari Koskinen	Vuosi 2017
Työn nimi	Pelastuslaitos ensihoidon palveluntuottajana Selvitys pelastustoimen ja ensihoidon synergiasta	

TIIVISTELMÄ

Tämä selvitystyö on Sisäministeriön pelastustoimen uudistushankkeen ensihoidon työryhmälle annettu toimeksianto. Työn tarkoituksena on selvittää valtakunnallisen kyselyn avulla pelastustoimen ja ensihoidon synergiaetuja sekä tuoda esille konkreettisia hyötyjä pelastustoimen tuottamasta ensihoitopalvelusta.

Selvitystyön perustaksi tehtiin kysely, joka lähetettiin kaikkien pelastuslaitosten johtohenkilöille ja niille ensihoidon johtohenkilöille, jotka toimivat pelastuslaitosten organisaatiossa. Vastauksia analysoitiin yhteensä 121 kappaletta.

Kyselyssä selvitettiin vastauksia 11 laadulliseen ja neljään määrälliseen kysymykseen. Vastauksia jaoteltiin lisäksi erilaisilla tavoilla taustatietolomakkeen tietojen mukaan. Kyselyn tuloksia analysoimalla saatiin kattava käsitys pelastustoimen ja ensihoidon synergiasta kokonaisuutena sekä tarkennettuna jaoteltujen ryhmien mukaisesti.

Pelastustoimi koetaan erinomaiseksi palveluntuottajaksi ensihoidolle. Pelastustoi-
mella on pitkät perinteet jatkuvan valmiuden ylläpidosta ja valtakunnallisesti toi-
miva ja kattava paloasemaverkosto. Pelastustoimi on kansalaisten arvostama luo-
tettava toimija, jolla on käytössään ajantasaiset hoitovälineet sekä henkilöstön jat-
kuva osaamisen varmistaminen ja testaustoiminta. Taloudellisesti voittoa tavoitte-
lemattomana organisaationa pelastustoimi takaa potilaalle laadukkaan ensihoidon
lakisääteisesti pätevällä ja osaavalla henkilöstöllä ympäri vuorokauden, vuoden jo-
kaisena päivänä.

Pelastajien ja ensihoitajien yhteistyö samassa organisaatiossa on yksi merkittävim-
mistä tekijöistä hyvän potilasturvallisuuden kannalta. Tähän sisältyy pelastusyksii-
kön laadukas ensivastetoiminta, ennalta harjoitellut toimintamallit ja kriisiorgani-
saation selkeä johtamiskulttuuri. Ensihoitajien tietämys pelastustoimen tehtävistä
ja mahdollisista vaaratilanteista kasvaa toimiessaan pelastuslaitoksen alaisuus-
dessa. Pelastajille yhteistyö lisää osaamisen tasoa ensihoitotehtävissä ja lisää poti-
laslähtöistä ajattelua onnettomuustilanteissa.

Avainsanat pelastuslaitos, ensihoito, synergia, yhteistyö

Sivut 59 s. + liitteet 3 s.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	4
2	PELASTUSTOIMI JA ENSIHOITO 2017	5
2.1	Pelastustoimi Suomessa	5
2.2	Ensihoidon toteutus	6
3	TARKOITUS JA TAVOITE.....	7
3.1	Selvitystyön tarkoitus.....	7
3.2	Selvitystyön tavoite	7
4	KYSELYN TOTEUTUS.....	8
4.1	Lähtökohta selvitystyölle	8
4.2	Vastaajajoukko	8
4.3	Analysointimenetelmät.....	9
4.4	Käytännön toteutus.....	10
4.5	Eettisyys ja luotettavuus.....	10
5	NUMEERISTEN KYSYMYSTEN VASTAUKSET	11
5.1	Kaikkien vastauksien tarkastelu	12
5.2	Vastaukset toimialan mukaan.....	14
5.3	Vastaukset virka-aseman mukaan	15
5.4	Vastaukset aluejaon mukaan	17
5.5	Pelastuslaitos ensihoitopalvelun tuottajana -jaottelu.....	19
5.6	Suuret ja pienet kunnat –jaottelu.....	21
6	AVOIMIEN KYSYMYSTEN VASTAUKSET	22
6.1	Potilaan näkökulma, hoito.....	22
6.2	Potilaan näkökulma, palveluntuotto	25
6.3	Pelastustoimen näkökulma, talous	27
6.4	Pelastustoimen näkökulma, operatiivinen toiminta	29
6.5	Ensihoidon näkökulma, talous ja vaikuttavuus	31
6.6	Ensihoidon näkökulma, operatiivinen toiminta	33
6.7	Suuronnettomuudet ja monipotilastilanteet, kustannukset.....	35
6.8	Suuronnettomuudet ja monipotilastilanteet, johtamisen näkökulma	37
6.9	Suuronnettomuudet ja monipotilastilanteet, konkreettiset hyödyt.....	39
6.10	Yhteistyöviranomaisten hyöty.....	41
6.11	Operatiivisen toiminnan uhkakuvat	43
7	POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	45
7.1	Numeeristen kysymysten pohdinta	45
7.1.1	Pelastustoimi ja ensihoito samassa organisaatiossa.....	45
7.1.2	Pelastajien työskentely ensihoidon yksikössä	47
7.1.3	Ensihoitajien pelastustoiminnan koulutus ja osaaminen	49
7.2	Avoimien kysymysten tulosten pohdinta	51
7.2.1	Potilaan näkökulma	51
7.2.2	Pelastustoimen näkökulma	52
7.2.3	Ensihoidon näkökulma	53

7.2.4	Monipotilastilanteiden ja suuronnettomuuksien näkökulma.....	53
7.2.5	Yhteistyöviranomaisten näkökulma	54
7.2.6	Operatiivisen toiminnan uhkakuvat.....	55
7.3	Johtopäätökset	56
LÄHTEET		59

Liite 1 Valtakunnallinen kysely

1 JOHDANTO

Pelastuslaitoksella on Suomessa pitkä perinne ensihoitopalvelun tuottajana. Ympäri vuorokautinen nopea lähtövalmius, koulutettu henkilöstö ja ajan tasalla oleva kalusto ovat vuosikymmeniä taanneet sen, että ambulanssi saavuttaa potilaan nopeasti ja potilaan hoito on laadukasta.

Pelastustoimi on pelastuslaissa säädetty sisäministeriön johtamaksi, ohjauksiksi ja valvomaksi toiminnaksi, josta kuntayhtymät vastaavat omalla pelastustoimen alueella. Pelastustoimen tehtäviä hoitaa alueellinen pelastuslaitos. (Pelastuslaki 2011/379.)

Ensihoitopalvelun järjestämisestä vastaa sairaanhoitopiirin kuntayhtymä perustuen Sosiaali- ja terveysministeriön asetukseen ensihoitopalvelusta. Sairaanhoitopiirin kuntayhtymä voi tuottaa ensihoitopalvelun itse, ostaa palvelun pelastuslaitokselta tai kilpailuttaa palvelun yksityisen palveluntuottajan suorittamaksi. (Terveydenhuoltolaki 340/2011.)

Suomessa lakisääteistä kiireellistä ensihoitopalvelua tuottaa sairaanhoitopiiri itse, useat pelastuslaitokset sekä jossain määrin myös yksityiset palveluntuottajat. Vuosien ajan on pohdittu erilaisia hyötyjä ja etuja eri palveluntuottajien välillä. Tähän keskusteluun on valitettavasti kuulunut myös toisen palveluntuottajan mustamaalaamista ja jopa väärin tietojen ja uskomusten levittämistä.

Selvitystyön tarkoituksena on selvittää ja tuottaa kirjalliseen muotoon niitä hyötyjä ja etuja, joita pelastuslaitoksen tuottama ensihoitopalvelu saavuttaa. Selvitystyön pohjana on valtakunnallinen kysely, jossa vastaajat ovat saaneet pohtia pelastustoimen ja ensihoidon synergiaa erilaisten avoimien kysymysten ja numeerisesti arvioitavien väittämien pohjalta.

Selvitystyö tuottaa konkreettisia näkemyksiä niistä eduista ja hyödyistä, joita pelastustoimen tuottama ensihoitopalvelu mahdollistaa. Hyötyjinä ovat potilas, pelastustoimi, ensihoito sekä muut viranomaiset. Kaiken perustana on potilaan mahdollisimman hyvä ja laadukas hoito, jolloin tarkoituksen mukainen apu tulee potilaan luokse mahdollisimman nopeasti ja potilaan hoito on ammattimaista ja perustuu viimeisimpään lääketieteelliseen tutkimustietoon, käytännössä Käypä Hoito –suosituksiin.

Selvitystyön tekijä on saanut selvitystyön toimeksiantona Sisäministeriön pelastustoimen uudistushankkeen ensihoidon työryhmältä. Tekijä on koulutukseltaan palomies, sairaanhoitaja AMK, ensihoitaja AMK ja ammatillinen opettaja. Hän työskentelee palomies-ensihoitajan virassa Helsingin pelastuslaitoksella.

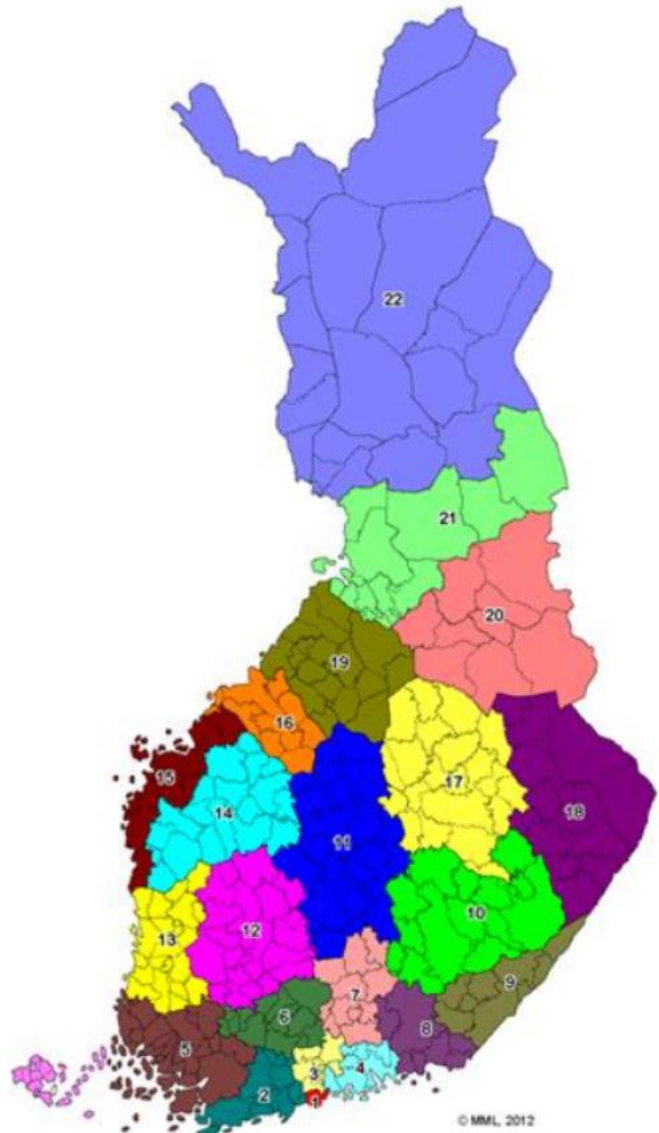
2 PELASTUSTOIMI JA ENSIHOITO 2017

2.1 Pelastustoimi Suomessa

Sisäasiainministeriö johtaa ja valvoo Suomessa pelastustoimea. Suomessa on 22 alueellista pelastuslaitosta, jotka huolehtivat oman alueensa pelastustoimesta. Aluehallintovirasto valvoo pelastustoimen saatavuutta ja palvelutasoa omalla alueellaan. Pelastustoimen alueet on jaettu valtioneuvoston päätöksen mukaisesti. (Pelastuslaki 379/2011.)

Pelastuslaitos voi suorittaa ensihoitopalveluun kuuluvia tehtäviä, jos ensihoitopalvelun järjestämisestä yhteistoiminnassa on sovittu alueen pelastustoimen ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän kesken terveydenhuoltolain (1326/2010) 39 §:n 2 momentin perusteella.

1. Helsinki
2. Länsi-Uusimaa
3. Keski-Uusimaa
4. Itä-Uusimaa
5. Varsinais-Suomi
6. Kanta-Häme
7. Päijät-Häme
8. Kymenlaakso
9. Etelä-Karjala
10. Etelä-Savo
11. Keski-Suomi
12. Pirkanmaa
13. Satakunta
14. Etelä-Pohjanmaa
15. Pohjanmaa
16. Keski-Pohjanmaa ja Pietarsaari
17. Pohjois-Savo
18. Pohjois-Karjala
19. Jokilaaksot
20. Kainuu
21. Oulu-Koillismaa
22. Lappi

KUVA 1 Pelastuslaitosten aluekartta (Pelastustoimi n.d.).

2.2 Ensihoidon toteutus

Sairaanhoitopiirin kuntayhtymä vastaa alueensa ensihoitopalvelun tuottamisesta. Ensihoitopalvelun toteutuksessa on otettava terveydenhuoltolain mukaisesti huomioon koko terveydenhuollon kenttä siten, että päivystystoimipisteet ja kotona annettavat päivystykselliset palvelut muodostavat ensihoidon kanssa yhtenäisen kokonaisuuden. (Terveydenhuoltolaki 2010/1326.)

Sairaanhoitopiirin kuntayhtymä voi palvelutasopäätöksensä mukaisesti järjestää ensihoitopalvelun omana palveluntuotantonaan, järjestämällä ensihoitopalvelun yhteistoiminnassa alueen pelastuslaitoksen kanssa tai hankkimalla palvelun yksityiseltä palvelun tuottajalta (Terveydenhuoltolaki 2010/1326).

Suomessa tällä hetkellä 18 pelastuslaitosta osallistuu ensihoitopalvelun tuottamiseen. Vuonna 2015 pelastuslaitokset suorittivat yli 450 000 ensihoitotehtävää yli 200 ambulanssilla ja lähes 20 000 ensivastetehtävä lähes 400 ensivasteyksikköä käyttäen. Vuonna 2016 pelastuslaitosten palveluksessa ensihoidossa työskenteli yli 1500 terveydenhuollon ammattihenkilöä pelastajien työpanoksen lisäksi. (Hakala 2017.)

Osa pelastuslaitoksista tuottaa kiireellisen ensihoitopalvelun kokonaan, osassa taas yhteistoiminnassa joko sairaanhoitopiiriin tai yksityisen palveluntuottajan kanssa. Neljä pelastuslaitosta ei osallistu ensihoitopalveluiden tuottamiseen. Näidenkin pelastuslaitosten alueella pelastuslaitos osallistuu kuitenkin ensivastetoimintaan ja suorittaa avunantotehtäviä ensihoidon virka-apuna.

3 TARKOITUS JA TAVOITE

3.1 Selvitystyön tarkoitus

Työn tarkoituksena on selvittää pelastustoimen ja ensihoidon synergiaetuja sekä tuoda esille konkreettisia hyötyjä siitä, että pelastustoimi tuottaa ensihoitopalveluja. Työssä selvitetään:

1. Mitä hyötyä on siitä, että pelastustoimi tuottaa ensihoitopalvelun?
2. Mitä konkreettisia etuja eri toimijat saavat siitä, että ensihoito toimii osana pelastustoimen organisaatiota?

3.2 Selvitystyön tavoite

Selvitystyön tavoitteena on kehittää pelastustoimen ja ensihoidon yhteistointia kokoamalla valtakunnallisesti yhteen henkilöstön näkemät hyödyt synergiaa ja parantamaan toiminnan tehokkuutta ja potilasturvallisuutta.

4 KYSELYN TOTEUTUS

4.1 Lähtökohta selvitystyölle

Selvitystyön tekijän ennakko-olettaus valtakunnallisen kyselyn tuloksista oli lähtökohtaisesti se, että pelastustoimen ja ensihoidon johto ja henkilöstö pitävät toisiaan hyödyllisinä ja tarpeellisina kumppanina sekä läheisenä yhteistyötahona.

Ajatuksena oli, että ensihoidon henkilöstö voisi pitää pelastustoimea hieman tärkeämpänä kumppanina kuin pelastustoimi ensihoitoa. Tekijä uskoi, että synergiaan suhtautuu positiivisemmin ne pelastuslaitokset, jotka tällä hetkellä tuottavat ensihoidon palveluita. Monivalintavastauksissa käytetyt suodattimet luotiin hypoteesien pohjalta, jotta saataisiin vastauksia tekijän ennakolta oletettaviin eroavaisuuksiin.

Vastausten suuri määrä ja paneutuminen avoimien kysymysten vastauksiin yllätti tekijän positiivisesti. Kysely antoi ennakko-odotuksista poiketen useita hyväksi havaittuja toimintamalleja, joita valtakunnallisesti voidaan hyödyntää käytäntöön.

Kyselyyn ei ole pyydetty vastauksia muilta ensihoidon palveluntuottajilta kuin pelastuslaitoksilta ja kysymysten asettelussa on vastaajia pyydetty etsimään hyötyjä synergian suhteen eri näkökulmista katsottuna. Tästä johtuen tämä selvitystyö ei vastaa suoraan siihen mikä toimintamalli on absoluuttisesti paras, vaan pyrkii näyttämään yhden organisaatiomallin edut ja hyödyt.

4.2 Vastaajajoukko

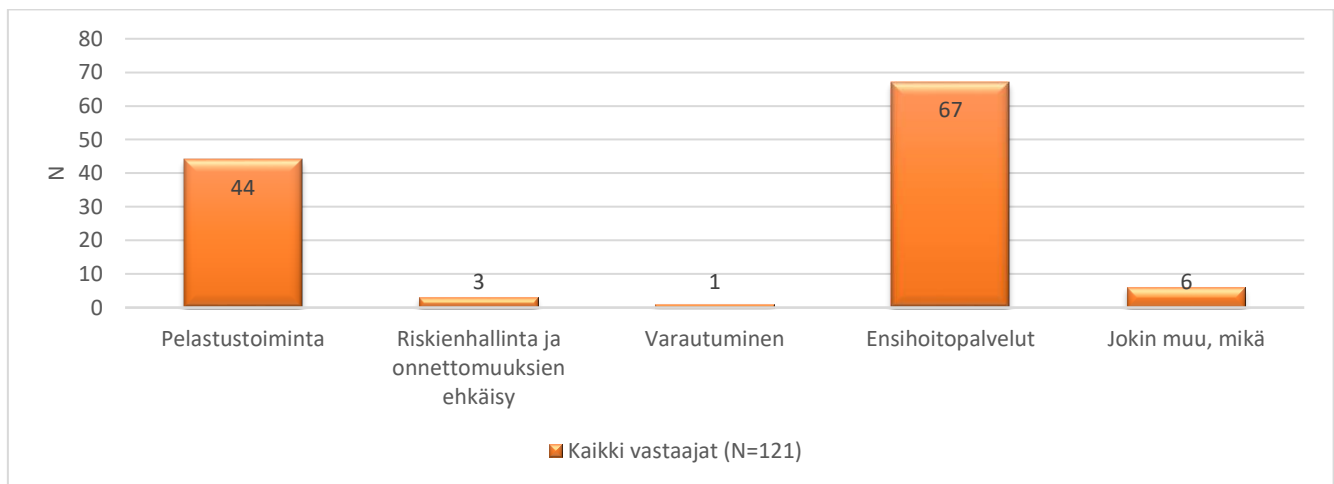
Kysely pelastustoimen ja ensihoidon synergiaa lähetettiin kaikkien Suomen 22 pelastuslaitoksen pelastusjohtajille. Kyselyn saatteeksi pelastusjohtajien toivottiin välittävän kysely eteenpäin oman organisaationsa avainhenkilöille. Lisäksi kysely lähetettiin niille ensihoitopäälliköille, jotka toimivat pelastuslaitoksen organisaatiossa. Heitäkin kehoitettiin välittämään kysely ensihoidon organisaation avainhenkilöille. Näin ollen ei tiedetä todellista kyselyn saaneiden määrää.

Vastauksia tuli määräaikaan mennessä 121 kappaletta. Ne jakautuivat 20 pelastuslaitoksen alueelle. Taulukossa 1 on esitetty vastaajamäärät pelastuslaitoksittain ja taulukossa 2 vastaajat toimialan mukaan.

Pelastuslaitos ensihoitopalvelun tuottajana

Pelastuslaitokset	Vastaajat
Helsinki	12
Länsi-Uusimaa	5
Keski-Uusimaa	3
Itä-Uusimaa	4
Varsinais-Suomi	3
Kanta-Häme	13
Päijät-Häme	7
Kymenlaakso	3
Etelä-Karjala	8
Etelä-Savo	1
Keski-Suomi	2
Pirkanmaa	18
Satakunta	2
Etelä-Pohjanmaa	1
Pohjanmaa	8
Keski-Pohjanmaa ja Pietarsaari	0
Pohjois-Savo	3
Pohjois-Karjala	4
Jokilaaksot	10
Kainuu	0
Oulu-Koillismaa	9
Lappi	5

Taulukko 1 Vastaukset pelastuslaitoksittain

Taulukko 2 Vastaajat toimialoittain

4.3 Analysointimenetelmät

Kysely tehtiin Digium Enterprise –ohjelmaa käyttäen. Avoimia vastauksia analysoitiin sisällönanalyysin avulla. Aineiston analysoitiin induktiivisin menetelmin, jossa aineisto pelkistettiin, ryhmitettiin ja käsitteellistettiin. Numeerisia vastauksia analysoitiin Digium Enterprise ja Questback Essentials –ohjelmien omilla analysointityökaluilla.

4.4 Käytännön toteutus

Käytännössä kysely tehtiin siten, että vastaajat saivat avoimien kysymysten pohjalta kertoa näkemyksiään pelastustoimen ja ensihoidon synergiasta. Avoimet kysymykset luotiin siten, että kysymysten avulla vastaajaa pyydettiin katsomaan synergiaetuja tietystä näkökulmasta. Lisäksi kyselyssä oli neljä kysymystä, jossa vastaajat saivat numeerisesti arvioida synergiahyötyjä ja ensihoitotyötä tekevän henkilöstön koulutustaustan hyötyjä synergian kannalta.

Kysely toteutettiin 9.1.2017 – 31.1.2017. 24.1 – 26.1 lähetettiin muistutus kyselystä niille pelastusjohtajille ja ensihoitopäälliköille, joiden alueelta ei ollut tullut vielä useampia vastauksia.

4.5 Eettisyys ja luotettavuus

Selvitystyössä ja siihen liitettyssä kyselyssä on noudatettu siinä luvattua toimintamallia, jossa kyselyyn vastanneiden henkilöllisyyttä eikä asemaa organisaatiossa voida identifioida. Kyselyyn vastanneiden anonymiteetti on säilytetty. Numeeristen vastausten suodatuksia ovat luotu siten, ettei vastajaryhmistä voida päätellä yksittäisen pelastuslaitosten vastaajien näkemyksiä.

Selvitystyö antaa valtakunnallisesti luotettavan ja kattavan kuvan pelastustoimen ja ensihoidon synergioista. Kyselyn avulla on pyritty saamaan näkemys niistä eduista, joita saavutetaan, kun ensihoito toimii osana pelastustoimen organisaatiota. Mikäli vastauksissa on tullut ilmi tämän organisaatiomallin epäkohtia, on niitä esitelty vastauksien analysoinnin yhteydessä. Kysely ei kuitenkaan suoranaisesti keskity tämän organisaatiomallin ongelmakohtiin eikä ota suoraan kantaa siihen, olisiko joku toinen ensihoidon organisointitapa parempi.

5 NUMEERISTEN KYSYMYSTEN VASTAUKSET

Vastaajilta kysyttiin neljän eri numeerisesti arvioitavan kysymyksen avulla näkemyksiä kyselyssä käsiteltäviin asioihin. (liite 1)

Ensimmäisessä kysymyksessä vastaajia pyydettiin arvioimaan asteikolla 1-10 (1=ei lainkaan tärkeää, 10=erittäin tärkeää) pelastustoimen ja ensihoidon synergiahyötyjä eri toimijoille. Kysymys on muotoiltu seuraavasti:

”Määrittele, kuinka tärkeänä pidät sitä, että pelastustoiminta ja ensihoito ovat samassa organisaatiossa. Määrittele kukin kohta erikseen.”

Kysymys 2 käsitteli pelastajien työskentelyn tärkeyttä ensihoitoyksikössä ja kysymykset 3 ja 4 käsittelivät ensihoitajien koulutusta ja osaamista oman ydintehtävänsä ulkopuolella. Näitäkin kysymyksiä vastaajat arvioivat asteikolla 1-10 (1=ei lainkaan tärkeää, 10= erittäin tärkeää)
Kysymykset on muotoiltu seuraavasti:

”Miten tärkeänä näet pelastajien säännöllisen työskentelyn myös ensihoidon yksiköissä?”

”Miten tärkeänä näet, että ensihoitaja työskentelee myös pelastusyksikössä tai hänellä on pelastusalan perustutkinto?”

”Miten tärkeänä näet, että ensihoitaja työskentelee pelastustehtävissä ja hänellä on pelastusalan koulutusta (sopimuspälokuntalainen, sammutustyönkurssi, pelastustyönkurssi, ym.)?”

Vastauksia on analysoitu koko vastaajajoukon mukaan poimien niiden joukosta tarkemmin selvitettäviä ja tutkittavia osatekijöitä. Lisäksi on luotu erilaisia vastaajaryhmiä, joiden avulla vastausten analysointia on pystytty tarkentamaan ja selvittämään niitä osatekijöitä, jotka voivat vaikuttaa suhtautumisessa pelastustoimen ja ensihoidon synergiaan. Seuraavassa on nostettu omissa alaotsikoissaan esille tärkeimmät huomiot vastauksista.

5.1 Kaikkien vastauksien tarkastelu

Taulukoissa 3 ja 4 on esitetty keskiarvojen lisäksi myös keskihajonta ja mediaani havainnollistamaan ja perustelemaan keskiarvon käyttöä. Asteikolla 1-10 arvioitavat kysymykset ovat luotettavinta ja todenmukaisinta tulkita keskiarvon perusteella. Mediaanin käyttö voi antaa epätodellisen kuvan vastaajien mielipiteestä, kuten taulukosta 3 voidaan todeta. Keskihajonta osoittaa erityisesti kysymysten 3 ja 4 osalta sen, että vastauksia on jakautunut molempiin ääripäihin. Tulevissa jaotelluissa taulukoissa ja pohdinta-osiossa pyritään löytämään syitä siihen, miksi vastauksia on jakautunut arvoasteikon ääripäihin.

Kysymys	Kaikki vastaajat N=121 Keskiarvo	Kaikki vastaajat N=121 Keskihajonta	Kaikki vastaajat N=121 Mediaani
Määrittele, kuinka tärkeänä pidät sitä, että pelastustoiminta ja ensihoito ovat samassa organisaatiossa. Määrittele, kukin kohta erikseen. (1= ei lainkaan merkitystä, 10= erittäin tärkeää)	7,62	2,55	5,5
Potilas	7,78	2,49	8
Pelastustoiminta	8,53	1,88	9
Ensihoito	8,34	2,07	9
Sosiaali- ja terveystoimi	6,75	2,47	7
Poliisi	7,06	2,47	8
Rajavartiolaitos	6,51	2,55	7
Tulli	5,37	2,61	6
Hätäkeskus	7,63	2,53	8
Suuronnettomuus	9,13	1,68	10
Monipotilastilanteet	9,11	1,7	10

Taulukko 3 Koko vastausjoukko kysymys 1

Koko vastausjoukkoa tarkastellessa havaitaan, että synergia koetaan tärkeäksi pelastustoimelle, ensihoidolle ja potilaalle. Pelastustoimen, ensihoidon sekä erityisesti suuronnettomuuksien ja monipotilastilanteiden keskiarvot ovat korkeimmat, eli ne koetaan synergiahyödyiltään merkityksellisimmiksi.

Kysymys	Kaikki vastaajat N=121 Keskiarvo	Kaikki vastaajat N=121 Keskihajonta	Kaikki vastaajat N=121 Mediaani
Miten tärkeänä näet pelastajien säännöllisen työskentelyn myös ensihoidon yksiköissä?	8,65	2,09	10
Miten tärkeänä näet, että ensihoitaja työskentelee myös pelastusyksikössä tai hänellä on pelastusalan perustutkinto?	5,94	2,99	6
Miten tärkeänä näet, että ensihoitaja työskentelee pelastustehtävissä ja hänellä on pelastusalan koulutusta (sopimuspalokuntalainen, sammutustyönkurssi, pelastustyönkurssi, ym.)?	6,11	2,76	7

Taulukko 4 Koko vastausjoukko kysymykset 2-4

Koko vastausjoukkoa tarkastellessa voidaan todeta, että pelastajien säännöllistä työskentelyä ensihoidon yksikössä pidetään huomattavasti tärkeämpänä kuin ensihoitajien pelastusalan tutkintoa tai koulutusta.

5.2 Vastaukset toimialan mukaan

Kysymys	Pelastustoimi	Ensihoitopalvelut	Muut toimialat
	N=44	N=67	N=10
Määrittele, kuinka tärkeänä pidät sitä, että pelastustoiminta ja ensihoito ovat samassa organisaatiossa. Määrittele, kukin kohta erikseen. (1= ei lainkaan merkitystä, 10= erittäin tärkeää)	ka7,42	ka7,8	ka7,28
Potilas	8	7,76	7
Pelastustoiminta	8,19	8,76	8,4
Ensihoito	8,1	8,55	8
Sosiaali- ja terveystoimi	6,24	7,04	6,9
Poliisi	6,51	7,51	6,4
Rajavartiolaitos	6,26	6,76	5,89
Tulli	5,16	5,58	4,78
Hätäkeskus	7,74	7,64	7,1
Suuronnettomuus	9,05	9,21	9
Monipotilastilanteet	8,98	9,19	9,11

Taulukko 5 Keskiarvotaulukko *toimialoittain* kysymys 1

Kovin suurta eroa vastausjoukkojen välille ei muodostunut. Ensihoidon henkilöstö koki yhteisen organisaation olevan tärkeämpi molemmille toimijoille. Pelastustoimen henkilöstö koki potilaiden hyötyvän enemmän synergiaa. Suuronnettomuuksissa ja monipotilastilanteissa kaikki vastausjoukot pitivät synergiaetuja tärkeimpinä.

Kysymys	Pelastustoimi	Ensihoitopalvelut	Muut toimialat
	N=44	N=67	N=10
Pelastajien työskentely ensihoitoyksikössä	8,14	8,94	8,9
Ensihoitajilla pelastusalan tutkinto	6,86	5,34	6
Ensihoitajilla pelastusalan koulutusta	6,69	5,76	6

Taulukko 6 Keskiarvotaulukko *toimialoittain* kysymykset 2-4

Tärkeimpinä tuloksina voidaan huomioda, että pelastustoimen henkilöstö piti ensihoitajien pelastusalan koulutusta merkityksellisempänä kuin ensihoidon henkilöstö. Pelastajien työskentelyä ensihoidossa pidettiin molempien toimialojen mielestä erittäin tärkeänä. Ensihoitopalveluissa toimiva henkilöstö koki pelastajien työskentelyn ensihoitoyksikössä vielä tärkeämäksi kuin pelastustoimen henkilöstö.

5.3 Vastaukset virka-aseman mukaan

Virka-aseman mukaisessa suodatuksessa vastausjoukko on jaettu sekä pelastustoimen, että ensihoidon osalta johtoon, päällystään, alipäällystään ja miehistöön. Tällä suodatuksella pyritään selvittämään, että vaikuttaako virka-asema näkemyksiin synergiaa. Lisäksi tällä suodatusmallilla saadaan näkymään johdon ja päällystön kokonaisnäkemyksien eroavaisuudet suorittavan portaan näkemyksiin.

Kysymys	Pel johto	Pel päällystö	Pel ali-päällystö	pel miehistö	EH johto	EH päällystö	EH ali-päällystö	EH miehistö	muu
	N=23	N=20	N=11	N=3	N=7	N=14	N=20	N=19	N=4
Yhteisen organisaation tärkeys eri näkökulmista	ka7,81	ka7,19	ka7,17	ka7,8	ka8,47	ka7,95	ka6,99	ka7,88	ka9,03
Potilas	7,65	8,16	8,09	7,33	8,71	8,36	6,58	7,63	9
Pelastustointi	8,52	8,11	7,27	9,33	9,43	8,79	8,25	9,21	9
Ensihoito	8,17	8	7,64	9,67	9,43	8,79	7,6	8,84	9,75
Sosiaali- ja terveystoimi	7,22	5,79	6,2	6,33	7,57	7,43	6	7,32	7,5
Poliisi	7,43	6,11	5,91	6	8,57	7,29	6,65	7,63	9,25
Rajavartiolaitos	6,95	6,11	5,45	6	7,57	6,64	6,1	6,63	8,5
Tulli	5,77	4,95	4,64	6	5,57	5,29	4,85	5,63	8
Hätäkeskus	7,96	7,05	8,09	8,67	8	8,29	7	7,11	9,25
Suuronnettomuus	9,22	8,79	9,18	9,33	9,86	9,36	8,5	9,37	10
Monipotilastilanteet	9,04	8,94	9,09	9,33	10	9,29	8,35	9,47	10

Taulukko 7 Keskiarvotaulukko virka-aseman mukaan kysymys 1

Yleisesti tuloksista voidaan todeta, että synergiaa tärkeimpänä pitivät ensihoidon johtohenkilöt ja ensihoidon päällystö. Huomionarvoista on, että ensihoidon alipäällystö suhtautui yleisesti synergiaan muita ryhmiä selkeästi nuivemmin. Sama trendi on havaittavissa myös pelastustoimen johdon, päällystön ja alipäällystön vastauksien keskinäisiä eroja selvitetessä. Kaikki toimijat pitivät synergian hyötyjä suurimpina monipotilastilanteissa ja suuronnettomuuksissa. Huomionarvoista on vielä, että virka-asema ”muu” piti kokonaisuudessaan synergiaetuja erittäin tärkeinä kaikkien toimijoiden kannalta.

Kysymys	Pel johto	Pel pääl-lystö	Pel ali-pääl-lystö	pel mie-histö	EH johto	EH pääl-lystö	EH ali-pääl-lystö	EH mie-histö	muu
	N=23	N=20	N=11	N=3	N=7	N=14	N=20	N=19	N=4
Pelastajien työskentely ensi-hoitoyksikössä	8,43	8,47	7,64	10	10	9,36	7,8	9,21	9,25
Ensihoitajilla pelastusalan tutkinto	6,39	7,68	5,55	9,33	7,43	6,57	3,75	4,63	6
Ensihoitajilla pelastusalan koulutusta	6,64	7,11	4,82	9	7,43	5,93	5,35	5,37	5,75

Taulukko 8 Keskiarvotaulukko *virka-aseman mukaan* kysymykset 2-4

Erityisesti tuloksissa kiinnittyy huomio ensihoidon alipäällystön mielipiteeseen ensihoitajien pelastusalan tutkinnon tai koulutuksen hyödyistä. Yleisestikin ensihoidon henkilöstö suhtautuu tähän johtoa lukuun ottamatta nuivemmin. Pelastustoimen henkilöstön sisäisessä vertailussa alipäällystön suhtautuminen sekä pelastajien työskentelyyn ensihoidossa, että ensihoitajien koulutukseen on muita kriittisempi. Ensihoidon johto ja päällystö ja miehistö pitävät pelastajien työskentelyä ambulanssissa erittäin tärkeänä.

5.4 Vastaukset aluejaon mukaan

Aluejakosuodatus on tehty siten, että pelastuslaitokset on sijoitettu yhteen viidestä alueesta. Aluejako on tehty hyödyntäen ERVA-alueita. Tämänkaltaiseen aluejakoon on päädytty sen takia, että tarkempi aluejako voisi vaarantaa yksittäisen vastaajan anonymiteettiä. Alueeseen 1 kuuluvat Helsingin, Länsi-Uudenmaan, Keski-Uudenmaan, Itä-Uudenmaan, Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan pelastuslaitokset. Alueeseen 2 kuuluvat Etelä-Savon, Keski-Suomen, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan pelastuslaitokset. Alueeseen 3 kuuluvat Keski-Pohjanmaan, Jokilaakson, Oulu-Koillismaan, Kainuun ja Lapin pelastuslaitokset. Alueeseen 4 kuuluvat Kanta-Hämeen, Päijät-Hämeen, Pirkanmaan ja Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitokset. Alueeseen 5 kuuluvat Varsinais-Suomen, Satakunnan ja Pohjanmaan pelastuslaitokset. Aluejakosuodatuksen tarkoituksena on selvittää maantieteellisiä eroja näkemyksistä synergiaa.

Kysymys	ALUE1 HYKS erva	ALUE2 KYS erva	ALUE3 OYS erva	ALUE4 TAYS erva	ALUE5 TYKS erva
	N=35	N=10	N=24	N=39	N=13
Yhteisen organisaation tärkeys eri näkökulmista	ka7,32	ka8,11	ka7,89	ka7,3	ka8,52
Potilas	7,71	8,3	8,08	7,42	8,08
Pelastustoiminta	7,74	9,4	8,96	8,44	9,38
Ensihoito	7,85	8,7	8,7	8,21	9,15
Sosiaali- ja terveystoimi	6,56	7,3	6,71	6,42	7,85
Poliisi	6,65	7,6	7,25	6,72	8,38
Rajavartiolaitos	6,35	7,3	6,71	5,79	8,08
Tulli	5,18	5,6	5,67	5,13	5,85
Hätäkeskus	7,53	8,1	8,17	6,92	8,69
Suuronnettomuus	8,88	9,5	9,38	8,87	9,85
Monipotilastilanteet	8,76	9,3	9,29	8,97	9,92

Taulukko 9 Keskiarvotaulukko aluejaon mukaan kysymys 1

Pääsääntöisesti alueittain tarkastellessa huomataan, että synergian hyödyt koetaan suuriksi alueesta riippumatta. Heikoimmaksi kokonaisuudessaan synergian hyödyn näkivät TAYS erva ja HYKS erva –alueiden vastaajat. Kokonaisuudessaan TYKS erva-alueen vastaajat arvioivat synergian hyödyt korkeimmiksi. Kun katsotaan synergian hyötyjä pelastustoimelle ja ensihoidolle, niin selkeästi heikoimmin niitä arvioitiin HYKS erva-alueella. Erityisen korkeat arviot valtakunnallisesti ovat saaneet hyödyt suuronnettomuuksissa ja monipotilastilanteissa.

Kysymys	ALUE1 HYKS erva	ALUE2 KYS erva	ALUE3 OYS erva	ALUE4 TAYS erva	ALUE5 TYKS erva
	N=35	N=10	N=24	N=39	N=13
Pelastajien työskentely ensihoito-yksikössä	8,41	9,5	7,92	8,9	9,23
Ensihoitajilla pelastusalan tutkinto	6,59	6,6	6,33	4,92	6,08
Ensihoitajilla pelastusalan koulutusta	5,91	7,67	7,13	5,31	6,15

Taulukko 10 Keskiarvotaulukko aluejaon mukaan kysymykset 2-4

Pelastajien työskentelyn ensihoitoyksikössä koettiin kaikilla alueilla tärkeäksi. Selkeästi korkeimmat arviot antoivat KYS erva ja TYKS erva –alueiden vastaajat. Katsottaessa ensihoitajien pelastusalan koulutuksen hyötyjä, selkeästi alhaisin arvio tuli TAYS erva-alueen vastaajilta.

5.5 Pelastuslaitos ensihoitopalvelun tuottajana -jaottelu

Tässä suodatusmallissa eroteltiin ne pelastuslaitokset, jotka tuottavat ensihoitopalvelun niistä pelastuslaitoksista, jotka eivät tuota ensihoitopalvelua. Mikäli pelastuslaitoksen alueella on useita palveluntuottajia, mutta pelastuslaitos on yksi niistä, on pelastuslaitos määritelty ensihoitopalvelua tuottavien joukkoon. Pelastuslaitos ei tuota ensihoitopalvelua Etelä-Karjalan, Etelä-Pohjanmaan, Lapin ja Kainuun pelastuslaitosten alueilla. Tarkoituksena on tämän suodattimen avulla kartoittaa näkemysten eroa synergiaista siinä tapauksessa, että ensihoito ei ole osa pelastuslaitoksen tuottamaa palvelua.

Kysymys	pelastuslaitos ei tuota ensihoitopalvelua	pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalvelun
	N=14	N=107
Yhteisen organisaation tärkeys eri näkökulmista	ka6,55	ka7,76
Potilas	6,14	8
Pelastustoiminta	7,29	8,69
Ensihoito	6,93	8,53
Sosiaali- ja terveystoimi	5,43	6,92
Poliisi	5,86	7,22
Rajavartiolaitos	5,23	6,67
Tulli	4,77	5,44
Hätäkeskus	7,29	7,68
Suuronnettomuus	8,36	9,24
Monipotilastilanteet	8	9,26

Taulukko 11 Keskiarvotaulukko *pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalvelun* kysymys 1

Niiden pelastuslaitosten vastaajat, jotka eivät tuota ensihoitopalvelua arvioivat synergian edut huomattavasti vähäisimmiksi potilaan, pelastustoimen ja ensihoidon kannalta. Kaiken kaikkiaan niiden pelastuslaitosten vastaajat, jotka tuottavat ensihoitopalvelua arvioivat lähes poikkeuksetta hyödyt synergiaista suuremmiksi.

Kysymys	pelastuslaitos ei tuota ensihoitopalvelua	pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalvelun
	N=14	N=107
Pelastajien työskentely ensihoitoyksikössä	7,36	8,82
Ensihoitajilla pelastusalan tutkinto	6,79	5,83
Ensihoitajilla pelastusalan koulutusta	6,93	6

Taulukko 12 Keskiarvotaulukko *aluejaon mukaan* kysymykset 2-4

Pelastajien työskentelyä ensihoidossa piti tärkeämpänä niiden pelastuslaitosten vastaajat, jotka tuottivat ensihoitopalvelua. Mainitsemisen arvoista on kuitenkin, että niiden pelastuslaitosten vastaajat, jotka eivät ensihoitopalvelua tuota, arvioivat ensihoitajien pelastuspuolen koulutuksesta olevan suurempaa hyötyä ensihoitajien työssä.

5.6 Suuret ja pienet kunnat –jaottelu

Tässä suodatusmallissa pelastuslaitosten alueella sijaitsevat kunnat jaoteltiin siten, että mikäli pelastuslaitoksen toimialueella on kunta, jossa on yli 150000 asukasta, niin pelastuslaitos määrytyy ”suuret kunnat” –ryhmään. Tarkoituksena on tarkentaa sitä, että vaikuttaako suuret asukasmäärät ja sitä kautta oletettavasti suuremmat tehtävämäärät ajatuksiin synergiasta.

Kysymys	Suurten kaupunkien pelastuslaitokset yli 150000as.	alle 150000as. kuntien pelastuslaitokset
	N=50	N=71
Yhteisen organisaation tärkeys eri näkökulmista	ka7,78	ka7,51
Potilas	7,92	7,68
Pelastustoiminta	8,72	8,39
Ensihoito	8,69	8,1
Sosiaali- ja terveystoimi	7,06	6,52
Poliisi	7,38	6,83
Rajavartiolaitos	6,6	6,45
Tulli	5,4	5,35
Hätäkeskus	7,7	7,59
Suuronnettomuus	9,16	9,11
Monipotilastilanteet	9,2	9,04

Taulukko 13 Keskiarvotaulukko *suuret ja pienet kunnat* kysymys 1

Voidaan todeta, että tällä mallilla tehdyssä suodatuksessa ei ilmene suuria eroavaisuuksia. Suurten kaupunkien pelastuslaitosten vastaajat kokivat hyödyt jokaiselta näkökulmalta hieman suuremmiksi.

Kysymys	Suurten kaupunkien pelastuslaitokset yli 150000as.	alle 150000as. kuntien pelastuslaitokset
	N=50	N=71
Pelastajien työskentely ensihoitoyksikössä	8,82	8,53
Ensihoitajilla pelastusalan tutkinto	6	5,9
Ensihoitajilla pelastusalan koulutusta	6,12	6,1

Taulukko 14 Keskiarvotaulukko *suuret ja pienet kunnat* kysymykset 2-4

Erot tällä jaottelutavalla eivät ole suuria. Pelastajien työskentelyyn suhtautaan suurten kuntien pelastuslaitosten alueella hieman positiivisemmin.

6 AVOIMIEN KYSYMYSTEN VASTAUKSET

Vastaajilta kysyttiin pelastustoimen ja ensihoidon synergiaan liittyen 10 erilaista avointa kysymystä. Kysymysten avulla on tarkoitus ohjata vastaajaa tarkastelemaan synergiaa erilaisista näkökulmista. Näkökulmia selvitettiin potilaan, pelastustoimen, ensihoidon, yhteistyöviranomaisten, monipotilas-tilanteiden ja suuronnettomuuksien sekä johtamisen ja talouden näkökulmista. Näiden 10 kysymyksen lisäksi kysyttiin vielä vastaajien näkemystä niistä uhkakuvista, joita muodostuu, mikäli pelastuslaitos ei tuottaisi ensihoitopalvelua.

Vastauksia purettiin siten, että ensin vastaukset jaettiin positiivisiin ja negatiivisiin näkemyksiin. Positiiviset näkemykset kattoivat yli 90% kaikista vastauksista kysymyksestä riippumatta. Tämän jälkeen etsittiin avainsanoja tai samankaltaisuuksia, jotka toistuivat useammassa vastauslomakkeissa. Näitä niputettiin yhteen ja saatiin luotua trendi, joka esitellään kunkin kysymyksen kohdalla erikseen.

Jokainen kysymys on alla käsitelty erikseen. Ensin on esitelty vastauksista muodostuneet kokonaisuudet. Jokainen kokonaisuus on purettu omaksi kappaleekseen. Lopuksi vastaajien joukosta on valittu suoria lainauksia, jotka kuvaavat vastauksien trendiä.

6.1 Potilaan näkökulma, hoito

Kysymyksessä haluttiin selvittää vastaajien näkemys siitä, mitä he pitävät tärkeimpinä asioina potilaan kannalta. Kysymys asetettiin seuraavaan muotoon:

”Mitkä ovat potilaan kannalta oleellisimpia asioita onnettomuus- ja sairauskohtaustilanteissa, kun paikalle on hälytetty pelastustoimen ja ensihoidon yksiköitä?”

Vastaajat löysivät runsaasti potilaan kannalta oleellisia asioita. Suurin osa vastauksista oli näkemyksiltään hyvin samankaltaisia.

Vastauksissa nousivat esiin seuraavat kokonaisuudet:

- Osaaminen
- Yhteistyö
- Potilasturvallisuus
- Potilaan tarpeiden huomiointi
- Nopea tavoitettavuus

Osaamisella vastaajat tarkoittivat ensihoidollista osaamista niin onnettomuus, kuin sairauskohtaustehtävillä. Lisäksi suuri osa vastaajista painotti ensivasteyksikön osaamista siten, että potilaan tilan heikkeneminen saadaan pysäytettyä ja tarvittavat henkeä pelastavat toimet saadaan aloitettua oikein ja tarkoituksenmukaisesti. Osaamiseen liitetty sana ammattitaito korostui useassa vastauksessa. Vastauksissa puhuttiin myös ns. ristiin osaamisesta, jossa pelastuksen henkilöstö osaa toimia ensihoidon ajatusmallin mukaisesti ja ensihoitajilla on käsitys pelastustoimen osaamisesta, kuten työntekijöiden ja potilaan turvallisuudesta.

Yhteistyötä korostettiin eri toimijoiden välillä. Etenkin onnettomuustilanteissa vastaajat näkivät yhteistyön ja etukäteen sovitut toimintamallit erittäin tärkeiksi potilaan parhaan mahdollisen hoidon takaamiseksi. Tähän linkittyy erityisesti se, että jokainen paikalla oleva tietää oman roolinsa. Harjoittelun merkitystä korostettiin yhteistyön sujuvuuden kannalta. Yhteistyöhön liitettiin vastauksissa myös johtaminen, mikä mahdollistaa tehokkaimman mahdollisen toimintamallin.

Potilaan tarpeiden huomiointi tuli monessa vastauksessa esille. Tällä tarkoitettiin erityisesti potilaan huomioimista ihmisenä, kykyä empaattisuuteen ja erityisesti informaation merkitykseen. Tämä korostuu vastaajien mielestä erityisesti onnettomuustehtävissä. Huomionarvoisena asiana voidaan todeta, että muutamassa vastauksessa painotettiin myös turvallisuuden tunnetta, joka tulee siitä, että toimintamallit ovat selkeät ja tehtävällä mukana olevat henkilöt eivät kiistele tai väittele tehtävistä ratkaisusta tai toimenpiteistä. Tähän linkittyy ennen kaikkea erilaisten skenaarioiden harjoittelu yhteistoiminnassa eri toimijoiden kesken sekä selkeä ja osaava johtaminen.

Suurimmassa osassa vastauksista potilaan kannalta yhtenä oleellisimmista asioista pidettiin nopeaa tavoitettavuutta. Monessa vastauksessa auttamisketjua on lähdetty purkamaan hätäpuhelun soitosta ja hätäkeskuksen riskinarvioista lähtien, joiden vaikutusta koko auttamisketjuun ei voi väheksyä. Kuitenkin tärkeimpänä pidettiin sitä, että potilaan kohtaa mahdollisimman nopeasti ammattihenkilö, jolla on koulutus riskinarvion tarkentamiseen ja tarvittaessa oikeanlaisen lisäavun hälyttämiseen.

Potilasturvallisuus tuli esille useassa vastauksessa. Siihen nivoutuu kaikki edellä mainitut asiat. Erityisesti eri toimijoiden ammattitaito omalla sektorilla, riittävä tietämys toisen toimijan toimintamalleista ja tarkoituksenmukainen, nopea apu korostuivat vastauksissa. Potilasturvallisuuden kannalta oleellista on vastaajien mukaan myös se, että potilas pääsee mahdollisimman nopeasti ja turvallisesti oikeaan ja lopulliseen hoitopaikkaan.

Suora lainaus eräältä vastaajalta:

”Oikeanlainen oikea-aikainen kokonaistilanteen havainnointi, kartoittaminen ja välittömät pelastus- ja ensihoitotoimenpiteet potilaan/potilaiden tilan vakauttamiseksi, vaaratilanteesta pois saattamiseksi ja lisävaaran välttämiseksi. Pelastus mahdollistaa ensihoidon ja ensihoito mahdollistaa potilaan kriittisten peruselintoimintojen turvaamisen kautta pelastustyön jatkumisen. Ensihoitoyksikössä olevan pelastajan ammattiosaaminen yhdistettynä ensihoitajan lääkinnälliseen osaamiseen (laajasti ymmärrettynä). Varsinkin onnettomuus, mutta myös sairauskohtauksissa ympäröivien

vaaratekijöiden huomioiminen, mahdolliset välittömät ja kodin rakenteisiin liittyvät vaaran aiheuttajat tulevat paremmin huomioiduiksi. Nopea tilanteen kokonaisarviointi. Ympäristön havainnointi. Vaaratilanteiden välttäminen niin potilaalle kuin auttajille. Tehokas asianmukainen moniammatillinen toiminta ja johtaminen. Välittömät henkeä pelastavat hoitotoimenpiteet viiveettä. Kokonaisvaltainen ymmärrys siitä, milloin kohteessa hoidetaan pidemmälle, milloin nopea siirto ainoa oikea ratkaisu. Toimintakulttuurien hyvä yhteistyö ja yhteensovittaminen. Pelastajalla tieto ja taito aloittaa ei varsinaiset ensihoidolliset toimenpiteet, kuten alkusammutus jne.”

6.2 Potilaan näkökulma, palveluntuotto

Kysymyksessä haluttiin selvittää vastaajien mielipide siihen, että millä tavoin potilas hyötyy siitä, että pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalvelun. Kysymys asetettiin seuraavaan muotoon:

”Mitä etuja potilas tai hänen omaisensa saa siitä, että pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalvelun verrattuna muihin palveluntuottajiin?”

Noin 90% vastaajista löysi etuja siitä, että pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalvelun.

Vastauksissa nousivat esiin seuraavat kokonaisuudet:	
·	Tasalaatuinen palvelu
·	Yhteistyö
·	Arjen häiriötilanteiden ratkaisumallit
·	Koulutus
·	Toimintakulttuuri
·	Yksiköt, joissa pelastaja ja ensihoitaja

10% vastaajien mielestä palveluntuottajalla ei ole merkitystä. Näissä vastauksissa korostettiin ammattitaitoa toimijasta riippumatta. Muutamassa vastauksessa todettiin, että ensihoidossa olisi parempi koulutus- ja osaamistaso, mikäli pelastuslaitos ei tuottaisi ensihoitopalveluita.

Tasalaatuisella palvelulla tarkoitetaan sitä, että pelastuslaitoksilla on palveluntuottajana pitkä kokemus ja toimintakulttuuri hätätilanteista. Toimintaa on helpompi valvoa, kun sekä pelastuksen että ensihoidon organisaatio on ns. saman katon alla. Lisäksi vastauksissa korostettiin, että palautteen anto muilta viranomaisilta ja kansalaisilta helpottuu, kun sen voi tehdä yhdelle toimijalle.

Yhteistyön merkitys korostui suuressa osassa vastauksista. Vastauksissa nähtiin selkeä hyöty siitä, että auttajat tuntevat toisensa. Pelkästään samassa kahvipöydässä istuminen ja ihmisten nimien tunteminen auttavat vastaajien mukaan potilaan ja onnettomuustilanteiden hoidossa. Yhteistyötä lisää myös se, että henkilöstön kesken ei synny kateutta ja kilpailutilannetta, kun työnantaja on sama.

Kun ensihoito on pelastuslaitoksen tuottamaa palvelua, kokivat monet vastaajat suureksi eduksi sen, että häiriötilanteissa ratkaisumallit ovat rutiini-toimintaa. Tämä korostuu esimerkiksi kaluston ongelmissa, jolloin pelastuslaitoksen tukipalvelut ja laajat reservit esimerkiksi vara-ambulanssien suhteen vähentävät aikaa, jolloin yksiköt eivät ole valmiudessa. Lisäksi henkilökunnan sairaustapauksissa valmiussiirtojen tekeminen pelastuksesta

ensihoidon puolelle onnistuu, eikä henkilöstöä tarvitse hälyttää töihin vapailta. Tällöin toimintavarmuus korostuu verrattuna muihin palveluntuottajiin.

Koulutuksen merkitys koettiin erittäin tärkeäksi erityisesti harvinaisemilla yhteistoimintatehtävillä. Saman talon henkilökuntaa on aikataulullisesti helpompi sovittaa yhteisiin harjoituksiin ja samalla on olemassa malli työvuoron ulkopuolisten koulutusten korvausmenettelystä. Lisäksi työvuoroissa voidaan helposti järjestää yhteisiä koulutuksia, jolloin pelastuspuolen henkilöstön osaaminen ensihoidosta lisääntyy ja ensihoidon henkilöstön ymmärrys pelastustoiminnasta kasvaa. Lisäksi vaaratilanteiden ennalta ehkäisy ja ymmärrys kasvavat puolin ja toisin.

Yhteisen toimintakulttuurin merkitys korostui useassa vastauksessa. Tähän liittyi oleellisena osana ymmärrys auktoritaarisesta johtamismallista, tietty kurinalaisuus ja oman tehtävänsä nöyrä ymmärrys hälytystehtävissä. Radioliikenteen yhdenmukaisuus, puheryhmien tunteminen ja oikeat radiokutsut koettiin vastauksissa myös potilasta välillisesti hyödyttäväksi asioiksi.

Monessa vastauksessa löydettiin potilaan kannalta hyviä puolia niistä ensihoitoyksiköistä, joissa toisena työntekijänä työskentelee pelastaja ja toisena ensihoitaja. Näiden H+P –yksiköiden eduiksi laskettiin mm. se, että pelastuspuolen osaaja näkee onnettomuustilanteissa eri tavalla vaaratekijöitä, ymmärtää pelastustoiminnan kannalta tärkeitä asioita esimerkiksi oven avaus tehtävällä tai ensimmäisenä yksikkönä tulipalotilanteessa sekä osaa kiinnittää eri tavalla huomiota paloturvallisuuteen. Ensihoitaja saa taas näistä asioista arvokasta tietoa ja osaamista toimia itsekin erilaisten tilanteiden havainnoitsijana ja valistajana.

Vastanneiden näkemyksiä:

”Kaikki toimijat tuntevat toisensa ja toistensa työtavat ("samasta kahvipöydästä lähdetään"), pelastaja tuntee ensihoidon kaluston ja sen sijoittelun ja ensihoitaja tuntee pelastustoimen kaluston ainakin jossain määrin. Yhteistyö on saumattomampaa ja sujuvampaa kuin vieraiden ihmisten kanssa toimiessa. Pelastuslaitoksella on vahva kulttuuri ja kokemus tilannejohtamiseen ja toimiminen käskytyksen alaisena on kaikille toimijoille luontevaa ja odotettua. Tämä parantaa toimintaa kohteessa.”

”Aiemmin kun pelastuslaitos ei hoitanut ensihoitoa, oli tilanne esimerkiksi liikenneonnettomuuspaikalla hyvin sekava. Ei ollut varmuutta kuka johtaa ensihoitoa, tähän ei saanut radiolla yhteyttä eikä hän välttämättä ollut pätevä tehtäväänsä. Potilaan etu on ehdottomasti se että kaikki potilaan ympärillä työskentelevät ovat keskenään työkavereita, jotka harjoittelevat yhdessä, tuntevat toistensa osaamisen ja toimivat samalla tavalla. Kun palomiehet työskentelevät myös ensihoitajina, voidaan onnettomuustilanteessa heitä hyödyntää paitsi palomiehinä, myös ensihoitajina. Lisäksi he tietysti ymmärtävät tämä vuoksi potilaan ja ensihoidon tarpeet erinomaisesti.”

6.3 Pelastustoimen näkökulma, talous

Kysymyksessä selvitettiin hyötyjä pelastustoimelle. Kysymys muotoiltiin seuraavasti:

”Mitä etuja pelastuslaitokselle on taloudellisesti ja tuottavuuden kannalta siitä, että pelastuslaitos toimii ensihoidon palveluntuottajana?”

Yli 90% vastaajista näki taloudellisesti järkeväksi sen, että pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalvelun. Perustelut vastauksissa olivat hyvin yhdenmukaisia. Hyödyt ovat pääsääntöisesti yhteiskunnan saavuttamia taloudellisia hyötyjä pelastustoimen tuottaessa ensihoitopalvelun.

Vastauksissa nousivat esiin seuraavat kokonaisuudet:

- Yhdet hallinnolliset kulut
- Yhteiset tilaratkaisut
- Yhteinen henkilöstö
- Kalustohankinnat ja tukitoimet

Muutamista vastauksista ei löydetty hyötyä siitä, että pelastuslaitos tuottaisi ensihoitopalvelua. Yksittäisen vastaajan mielestä sitä pidettiin veronmaksajan kannalta kalliimpana järjestelmänä, mutta näkemystä ei perusteltu tarkemmin.

Yhdet hallinnolliset kulut nousivat osassa vastauksissa keskiöön puhuttaessa taloudesta ja tuotettavuudesta. Tällöin mainittiin mm. yhteinen henkilöstöhallinto, taloushallinto ja yhteiset tietojärjestelmät. Lisäksi mainintoja tuli yhdestä ylimmästä johdosta, joka koettiin merkittävänä palkkakulujen säästäjänä.

Yhteiset tilaratkaisut nousivat suuressa osassa vastauksista esille. Tähän liittyy olennaisesti valmis ja kattava paloasemaverkosto, johon ensihoidon yksiköitä voidaan sijoittaa, jotta ensihoitoasetuksen mukainen tavoitettavuus täyttyisi mahdollisimman pienin lisäkustannuksin. Lisäksi taloudellisenä etuna huomioitiin yhteiset sosiaali-, huolto-, ja koulutustilat, jolloin yksillä kustannuksilla saadaan molempien henkilöstöjen tarpeet täytettyä.

Yhteisen henkilöstön etuna nähtiin selkeimmin se, että jo töissä olevaa henkilöstöresurssia voidaan käyttää joustavasti hyödyksi. Käytännössä tämä tarkoittaa pelastajan käyttöä ambulansseissa, kun tarvitaan lisäresurssia tai paikkamaan ennalta arvaamattomia poissaoloja. Tämä vähentää suoraan kalliiden ylitöiden käyttämisen tarvetta. Lisäksi yhteisen henkilöstön eduksi voidaan lisätä se, että painopistetoimintaa on helpompi toteuttaa. Saman työnantajan henkilöstöä voidaan joustavammin siirtää sinne, minne on muodostunut valmiudessa tyhjiötä. Tämä pätee ensivaste- ja ensihoitoyksiköiden valmiussiirtoihin sekä henkilöstön asemasiirtoihin.

Yhteiset kalustohankinnat koko pelastuslaitoksen alueelle nähtiin ennen kaikkea taloudellisena etuna määränsä takia. Tämä pätee yksittäisten hoitovälineiden kuten monitori-defibrillaattoreiden hankinnoissa sekä ajoneuvo-hankintojen osalta. Vastauksien mukaan taloudellista hyötyä saavutetaan myös siinä, että korjaamopalvelut, varustehuolto ja it-tukipalvelut ovat yhtenäiset silloin, kun ensihoito toimii osana pelastuslaitosta.

Erään vastaajan näkemys:

”Pelastuslaitoksen vahvuutena on toimiva ja kattava paloasemaverkosto, jonka kautta kyetään tuottamaan tarvittavia palveluja nopeasti ja kaikkina vuorokauden aikoina. Osa paloasemista on rakennettu kestäämään myös yhteiskunnan häiriötilanteita (esim. laajat sähkökatkokset), jolloin palvelun tuotanto on turvattu myös tältä osin. Pelastuslaitoksen henkilöstö toimii virkavastuulla (tai sopimussuhteessa), jolloin tehtävien hoitamiseen liittyvä pätevyys ja osaaminen on oltava minimivaatimustasolla. Tämä on osaltaan etu, jotta saadaan tuotettua mahdollisimman tasalaatuista palvelua. Pelastuslaitos valvoo oma kenttätoimintaansa viesti-/ johtokeskusten avulla. Pelastuslaitoksella on tieto koko toimialueensa toiminnallisesta tilanteesta (muut viranomaiset huomioiden), jolloin resurssien käyttö tehostuu entisestään. Pelastuslaitos hankkiessaan kalustoa toimintaansa varten huomioi, että hankittava kalusto soveltuu myös muuhun kuin varsinaiseen pelastustoimintaan. Kyseeseen tulee usein kaluston sopivuus ensihoito, öljyn-torjunta- yms. tehtäviin, jolloin myös käyttäjien osaaminen on koulutuksen kautta hyvällä tasolla. Myös poikkeusolojen aikainen tarve tulee huomioitua hankintoja valmisteltaessa.”

6.4 Pelastustoimen näkökulma, operatiivinen toiminta

Tässä avoimessa kysymyksessä pyydettiin vastaajien mielipidettä pelastustoimen operatiivisista hyödyistä. Kysymys kokonaisuudessaan:

”Mitä etuja on operatiivisella tasolla siitä, että pelastuslaitos toimii ensihoidon palveluntuottajana? Tarkastele asiaa pelastustoimen operatiivisesta näkökulmasta.”

Vastaajat löysivät runsaasti etuja pelastustoimen operatiivisesta näkökulmasta siihen, että pelastuslaitos toimii ensihoidon palveluntuottajana.

Vastauksissa nousivat esiin seuraavat kokonaisuudet:	
·	Avustavat tehtävät
·	Ensihoidon osaamisen ylläpito ja kehittäminen
·	Yhteistehtävien tilannejohtaminen
·	Koulutus ja tehtävien jälkipuinti

Avustavilla tehtävillä vastaajat tarkoittivat sitä, että pelastustoiminta hyötyy siitä, kun ensihoitoyksiköissä toimii henkilöstöä, jolla on kokemusta pelastusalasta. Kokemus voi olla pelastajakoulutus tai työpaikkakoulutuksena annettu tieto pelastustoimen tehtävien kulusta. Tämän teoretiedon siirtäminen käytäntöön onnistuu parhaiten harjoittelemalla yhdessä, mihin yhteinen organisaatio antaa mahdollisuuden. Avustavista tehtävistä pelastustoimen hälytyksillä mainittiin mm. kohdetiedustelu onnettomuuksissa ja tulipaloissa sekä pelastustoimen toiminnan taltioiminen, kun ensihoitoyksikkö on hälytyksessä ilman aktiivista omaa toimintaa (esim. tulipalossa ei ole potilaita, mutta turvataan oman henkilöstön työturvallisuutta). Lisäksi esimerkiksi tilannepaikan rajaamisessa voidaan käyttää ensihoidon yksiköiden henkilöstöä hyödyksi. Yksittäisissä vastauksissa mainittiin myös, että pelastajataustaista ensihoitajaa voidaan käyttää jopa pelastusyksikön konemiehenä, jotta pelastusyksikön kuljettaja saadaan savusukeltamaan ja näin ollen lain määräämä minimivahvuus savusukellustoiminnan aloittamiseksi täyttyy.

Monissa vastauksissa pidettiin erityisen tärkeänä, että pelastajien ensihoidon osaamisen taso säilyy ja kehittyy, mikäli palomiehet työskentelevät osan työajastaan ambulanssissa. Tämä taas näkyy suoraan ensivastetehtävillä ja niissä onnettomuustilanteissa, joissa palomies kohtaa ensimmäiseksi potilaan, koska ensihoidon henkilöstöä ei työturvallisuusuhan takia voi potilaan luokse päästää (esim. alhaalta pelastaminen, liikenneonnettomuuksissa ajoneuvossa kiinni oleva potilas). Vastauksissa todettiin myös, että ensihoitajien potilaslähtöinen näkemys auttaa yhteisharjoituksissa pelastajia ymmärtämään paremmin potilaan tarpeet esimerkiksi potilaan ollessa pu-ristuksissa ajoneuvossa.

Yhteistehtävillä tilannejohtamisen koettiin helpottuvan selkeästi, mikäli ensihoidon organisaatio on osana pelastuslaitosta. Erityisesti radioliikenteen sujuvuutta korostettiin. Lisäksi vastaajien kokemusten mukaan toimintakulttuuri ja johtamissuhteet ovat selkeitä, kun ensihoitajat työskentelevät pelastuslaitoksella. Monissa vastauksissa painotettiin ns. yhteistä kieltä, joka muodostuu koulutusten, kokemusten ja jopa asemapalvelun kautta pelastustoimen ja ensihoidon välille.

Vuotuisten täydennyskoulutuksien ja työvuoroissa tapahtuvan koulutuksen järjestäminen koettiin todellisuudessa mahdolliseksi silloin, kun pelastustoimi tuottaa ensihoitopalvelun. Erityisesti harvinaisissa tilanteissa yhteistoimintojen harjoittelun merkitys korostuu. Yleisimmissä päivittäistilanteissa kaikkien osapuolien tietäessä toimintatavat, toiminta on tehokkaampaa ja potilasturvallisempaa. Samassa organisaatiossa ollessaan pelastustoimen ja ensihoidon henkilöstölle on helpompaa järjestää tehtävien palautteenanto- ja jälkipuintitilaisuuksia. Tästä on suora hyöty työssä jaksamisen ja toiminnan kehittämisen kannalta.

Eräs vastaaja on kuvannut hyötyjä pelastustoimelle seuraavasti:

”Operatiivisessa toiminnassa on ehdottoman tärkeää, että toimintaan osallistuvat tuntevat eri toimijoiden toimintamallit ja henkilöstö on harjaantunut eri tehtävien hoitamiseen. Onnettomuustilanteissa ensihoitajat ja palomiehet voivat joustavasti huolehtia eri tehtävien hoitamisesta ja pääpainon ollessa ihmisten pelastamisessa sekä hoitamisessa toimintaketju on saumaton. Tehtävissä joissa pääpaino on pelastustehtävässä ensihoitajat voivat tukea pelastustehtävää erilaisten tukitoimintojen muodossa. Tilanteissa joissa pääpaino taas on ihmisten hoitamisessa voi pelastuksen henkilöstö tukea ensihoitajia tehtävän suorittamisessa. Kun pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalveluita ja henkilöstö toimii molemmissa tehtävissä, on onnettomuustilanteissa mahdollisuus hoitaa tehtävät erittäin tehokkaasti. Pelastuslaitoksen organisaatioin ja johtamisen (ensihoito ja pelastus) ollessa selkeää mahdollistaa se organisoidun ja tehokkaan toiminnan kaikissa pelastustoimen tehtävissä.”

6.5 Ensihoidon näkökulma, talous ja vaikuttavuus

Kysymyksessä haluttiin selvittää, miten ensihoidon organisaatio hyötyy taloudellisesti pelastajien ensihoidon osaamisesta. Kysymys muotoiltiin vastaajille seuraavasti:

”Mitä etuja ensihoidon organisaatio saa palomiesten ensihoidon osaamisesta, jos pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalvelun? Tarkastele asiaa taloudellisuuden ja vaikuttavuuden näkökulmasta.”

Vastaajat löysivät useita hyötyjä ensihoidon organisaatiolle pelastajien ensihoidon osaamisesta. Taloudellisia näkökulmia vastauksissa pohdittiin jokseenkin vähän ja ne perustuivat enemmänkin näkemykseen, kun tutkittuun tietoon.

Vastauksissa nousivat esiin seuraavat kokonaisuudet:

- Ensihoidon varavalmius
- Pelastustoiminnan ymmärrys ensihoitotehtävillä
- Avunanto ja lisäkädet

Ensihoidon valmiuden nopea lisääminen pelastajia apuna käyttäen poikkeusoloissa tai häiriötilanteissa koettiin suurena etuna pelastuslaitoksen tuottamassa ensihoitopalvelussa. Useissa vastauksissa huomioitiin kustannussäästöt, jotka syntyvät silloin, kun ensihoidon henkilöstöä ei tarvitse hälyttää ylitöihin. Erityisesti pelastajien ensihoidon osaamisen resurssi koettiin hyödyttävän monipotilas- ja suuronnettomuustilanteita sekä mahdollisia poikkeusoloja.

Pelastustoiminnan ymmärrys ensihoitotehtävillä koettiin myös tärkeäksi. Tämä mahdollistuu lähinnä silloin, kun pelastaja ja ensihoitaja muodostavat ambulanssiin työparin. Potilaalle pelastajan koulutus ambulanssissa näytättyä parhaimmillaan siten, että pelastajataustainen pystyy todennäköisesti valistamaan tulipalouhasta ja kotona olevista mahdollisista onnettomuuden aiheuttajista paremmin. Lisäksi yksittäisissä vastauksissa arveltiin, että esimerkiksi vammautuneen potilaan hoidossa pelastajataustasta saattaisi olla hyötyä. Työparin omaa turvallisuutta taas lisää se, että pelastajataustainen osaa vastausten mukaan paremmin huomioida vaaralliset aineet, sähköturvallisuuden ja onnettomuustilanteissa lisäonnettomuuden riskit (esim. sortumat) ensihoitajaa paremmin.

Ylivoimaisesti tärkeimpänä hyötynä ensihoidolle pidettiin kuitenkin sitä apua, jota pelastusyksikkö antaa ensihoitoyksiköille päivittäistehtävien hoidossa. Suuri hyöty pelastajista on esimerkiksi elvytystilanteissa, joissa toimitaan ennalta sovittujen ja harjoitelluin toimintamallein tutulla välineistöllä, jota osataan käyttää. Hyötyä on myös silloin kun myös pelastajien toi-

mesta osataan käyttää monipuolisesti kantovälineistöä potilaan kunto huomioiden. Nämä ovat suoraan potilaan hoitoon vaikuttavia asioita. Välillisesti nämä myös vähentävät ensihoitajien työtaakkaa, kun jokaista asiaa ei tarvitse potilaan hoidon aikana ohjeistaa. Tämä taas vaikuttaa työssä jaksamiseen ja työturvallisuuteen. Vastauksissa koettiin myös avunantotehtävillä (kantoapu, oven avaus) myös tärkeäksi, että paikalle tulee oman organisaation ihmisiä. Näin ollen kynnys avunpyytämiseksi vastaajien mukaan mataltuu, mikä taas nopeuttaa avun saamista potilaan luokse. Lisäksi mainittiin myös se, että kun ensihoidossa työskentelevä pelastaja menee vaaralliseen paikkaan hoitamaan potilasta, niin potilas saa nopeammin ammattiapua niissä tehtävissä, joihin työturvallisuussyiden takia ensihoitaja ei voi alkuvaiheessa mennä.

Vastaajan näkemys asiasta:

”Pelastajat saavat koulutuksen myötä pätevyyden toimia perustason ambulanssissa ja toimiessaan ensivasteyksikössä on heidän ammattitaitonsa ensihoidon käytettävissä. Pelastajat toimiessaan pelastuspuolella ruuhkatilanteissa voivat siirtyä tarvittaessa ambulanssiin ja perustaa ensihoidon lisäresursseja joka tuo kustannustehokkuutta. Muodostaa merkittävän lisäresurssin suuronnettomuus ja monipotilastilanteissa. Samoin poikkeusoloissa. Ensivasteyksikkönä tai lisäkäsienä toimiessaan pystyy aloittamaan potilaan hoidon vähintään perustason yksikön mukaisesti ja tuo potilaan paremman hoidon ja selviytyvyyden kautta kustannustehokkuutta isossa kuvassa. Ensihoito kohtaa enenemässä määrin obeeseja potilaita, joita yhden ambulanssin henkilöstö ei pysty hoitamaan. Tällöin oma organisaatio kykenee auttamaan ensihoitopuolta ja tarvittaessa hoitamaan potilasta sen ajan kun sitä siirretään esim. nos-tolavalla kerroksista alas.”

6.6 Ensihoidon näkökulma, operatiivinen toiminta

Kysymyksessä haluttiin selvittää vastaajien mielipide siitä, miten käytännön työssä ensihoitajat hyötyvät ollessaan pelastustoimen palveluksessa. Kysymys asetettiin seuraavasti:

”Miten operatiivisessa toiminnassa ensihoitajat hyötyvät siitä, että ensihoidon palvelut ovat osa pelastuslaitoksen toimintaa?”

Lähes poikkeuksetta vastaajat löysivät lukuisia etuja ensihoitajille siitä, että toimivat pelastuslaitoksen organisaatiossa.

Vastauksissa nousivat esiin seuraavat kokonaisuudet:

·	Avunantotehtävät
·	Yhteiset toimintatavat
·	Näkemyksien laventaminen
·	Tukipalvelujen saatavuus

Ensihoidon operatiivisissa tilanteissa pelastuslaitoksen apu ajatellaan hyvin usein niiden tehtävien kautta, jossa pelastusyksikkö tuo tehtäviin omaa osaamistaan tai lisäkäsiä. Vastauksissa nämä tehtävät voidaan jaotella hoidolliseen apuun ja tekniseen apuun. Hoidollisesta avusta vastaajat ovat maininneet elvytyksessä tarvittavat lisäkädet, suonitien avaukset, avustus potilaan hengityksen hoidossa ja erilaiset siirto sekä kantoavut. Teknisestä avusta vastaajat ovat maininneet oven avaukset, osaaminen nopeassa evakuoinnissa, tietämys kalustosta vaikeakulkuisessa maastossa, tietotaito vesipelastustehtävillä sekä kaluston hallinta.

Yhteisillä toimintatavoilla vastaajat ovat tarkoittaneet niiden käytänteiden helppoutta, jotka helpottavat päivittäistehtävien hoitoa. Näitä ovat esimerkiksi harjoitellut toimintamallit radioliikenteessä. Sovittujen ja harjoitettujen mallien mukaiset roolit yhteistehtävillä, kuten esimerkiksi liikenneonnettomuuksissa ja elvytyksissä. Samoin vastaajat ovat painottaneet sitä, että pelastuslaitoksella työskentelevät ensihoitajat tietävät tarkalleen johtosuhteet tehtävillä ja tuntevat eri ihmisten tavat johtaa yhteistehtäviä.

Näkemyksien laventamisella tarkoitetaan sitä osaamisen kehittämistä mitä ensihoitajat saavat olemalla osa pelastuslaitoksen organisaatiota. Tietoa ensihoitajat saavat työvuoroharjoitusten avulla, sekä yleisenä tietona pelastuksen työkavereilta. Esimerkkejä näistä on mm. vaarallisiin aineisiin, sähköturvallisuuteen ja ajoneuvojen turvalaitteisiin liittyvät seikat. Yleisesti pelastajakoulutuksen saaneiden näkemys työturvallisuudesta on vastaajien mukaan sántillinen ja tämänlaisen kulttuurin iskostaminen myös ensihoitajiin onnistuu vastaajien kokemusten mukaan saman organisaation jäsenenä samalla asemapaikalla.

Vastaajat ovat korostaneet pelastuslaitosten tarjoamien tukipalvelujen merkitystä. Näistä tukipalveluista osana operatiivista toimintaa vastaajat ovat maininneet nopean viestihuollon saatavuuden, korjaamopalvelujen helpouden sekä ajantasaisen ja laadukkaan varushuollon. Tämänkaltaisten tukipalveluiden toimivuus takaa sen, että yksiköt ovat vikojen sattuessa nopeammin takaisin valmiudessa ja sitä kautta välillisesti parantavat myös potilasturvallisuutta.

Eräs vastaaja on kuvannut niitä hyötyjä, joita ensihoitajat saavat toimiesseen pelastuslaitoksen palveluksessa:

”Oven aukaisuissa - Haastavissa ja laajoissa kohteissa voi tulla paikallistuntemusta helpommin, kun ollut mukana tutustumiskäynneillä - Oppivat tiettyjä erityispiirteitä, esimerkiksi sukellusonnettomuudet, pintapelastus, vaarallisten aineiden onnettomuus, korkealta pelastaminen ja yms. - Merellisissä tehtäviin pystyy ensihoito paremmin varautumaan, kun tietää toimintatavat veneissä ja aluksissa. Myös mönkijöiden ja moottorikelkkojen toimintatavat tulee tutuksi, jos joutuu hakemaan potilasta maastosta.”

Toinen vastaaja on taas painottanut vastauksessaan yhteistyön sujuvuutta ensihoitojohtoisilla tehtävillä seuraavasti:

”Kun pelastusyksikkö on hälytettyä kohteeseen lisäksi, kuten esimerkiksi elvytyksessä, voidaan tehtäviä jakaa useammalle henkilölle ilman aikaa vieviä lisäohjeituksia koska kaikki toimintatavat ja hoitoprotokollat ovat kaikille potilaan hoitoon osallistuville tuttuja riippumatta siitä työskenteleekö juuri sillä hetkellä pelastuksen tai ensihoidon puolella. - Lisäkäsien paikalle saaminen on nopeaa ja vaivatonta ja potilaan hoidon kannalta tietyissä potilasryhmissä oleellisen tärkeää.”

6.7 Suuronnettomuudet ja monipotilastilanteet, kustannukset

Vastaajilta haluttiin mielipide kustannushyötyihin suuronnettomuus- ja monipotilastilanteissa. Kysymys asetettiin seuraavasti:

”Mitä etuja suuronnettomuus- ja monipotilastilanteissa on siitä, että pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalvelun? Tarkastele asiaa kustannusten näkökulmasta.”

Yksittäisiä vastauksia lukuun ottamatta (n=5) vastaajat löysivät kustannushyötyjä suuronnettomuus- ja monipotilastilanteissa siitä, että pelastuslaitos toimii ensihoidon palveluntuottajana.

Vastauksissa nousivat esiin seuraavat kokonaisuudet:

- Yhteinen kalusto
- Suunnittelun ja harjoittelun yhtenäisyys
- Materiaalihankinnat
- Pelastustoimen henkilöstön monikäyttöisyys

Pelastustoimi on omalta osaltaan joka tapauksessa varautunut suuronnettomuuksiin oman strategiansa mukaisesti. Ensihoidon ollessa saman organisaation alaisuudessa voidaan kaluston suunnittelussa paremmin huomioida potilaiden tarpeet. Tällöin suuronnettomuusvälineistön hankinnoissa voidaan välttyä päällekkäisiltä hankinnoilta ja saavutetaan kustannussäästöä. Yhteisellä kalustolla tarkoitetaan mm. potilaiden dekontaminaatiovälineistöä ja hoitopaikan perustamiseen tarvittavaa telttakalustoa. Lisäksi potilaiden perustarpeiden, kuten lämpötaloudesta huolehtiminen onnistuu yhdellä kalustolla.

Suurella osalla vastauksista painotettiin yhteisten suuronnettomuus- ja monipotilastilanteiden harjoittelun helppoutta ja joustavuutta silloin, kun pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalvelun. Harjoitusten suunnittelu yhdessä pelastustoimen ja ensihoidon kesken antaa mahdollisuuden siihen, että jokainen harjoitukseen osallistuva hyötyy siitä optimaalisesti. Lisäksi erilaisten skenaarioiden luominen ja toimintamallien sopiminen pelastuksen ja ensihoidon kesken helpottuu vastaajien mukaan huomattavasti silloin, kun pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalvelun. Tämä tuottaa ensisijaisesti säästöä harjoitusten kustannuksista mutta myös sekundaarisesti todellisella tehtävällä, kun oletetaan, että harjoiteltu toimintamalli on potilasturvallisempaa ja tehokkaampaa.

Materiaalihankinnat tulivat osalla vastauksissa esille selkeinä euromääräisinä kustannussäästöinä. Kun voidaan hankkia tarvikkeita ja hoitovälineitä suurempia määriä, niin sillä on suora vaikutus tuotteiden yksikköhintaan. Lisäksi on helpompaa kontrolloida niitä määriä, joita kullakin alueella etukäteskenaarioiden mukaan voidaan tarvita. Tästä syntyy väistämättä säästöä.

Erittäin monessa vastauksessa painotettiin pelastajan monikäyttöisyyttä suuronnettomuus- ja monipotilastilanteissa. Pääsääntöisesti pelastustoimen tehtävät vähenevät siinä vaiheessa, kun potilaiden hoito ja kuljetus alkaa. Silloin pelastajien osaamista voidaan käyttää osana ensihoidon resurssia. Näitä tehtäviä ovat potilaiden tarkkailu ja valvonta, perustasoiset hoitotoimenpiteet ja apu potilaiden siirroissa ja kuljetuksessa. Ollessaan samassa organisaatiossa pelastustoimen henkilöstöä voidaan siirtää ensihoidon käytettäväksi ilman turhaa byrokratiaa. Tämä on myös potilasturvallisempaa, kun pelastajat tuntevat oman pelastuslaitoksen ensihoitovälineistön. Lisäksi laaja henkilöstöreservi antaa mahdollisuuden nopeaan lisäresurssiin vapaa-voimavaroista. Tämä taas hyödyttää tilanteen nopeaa, turvallisista ja ennen kaikkea potilasturvallista hoitoa, josta sekundaarisesti on kansantaloudellisesti hyötyä.

Vastaajan näkemys:

”Esimerkiksi suuronnettomuuskontteja voidaan helpommin suunnitella ja varustaa yhdessä, hankinnat näihin voidaan toteuttaa suuremmissa tilauserissä ja edullisemmin. Oikeassa SURO-tilanteessa, missä potilaita on paljon enemmän kuin hoitoresursseja, on etua kaikkien toimijoiden ollessa saman organisaation alaisuudessa; esimerkiksi pariresursseja voidaan käyttää tehokkaammin, kun yksiköt on varustettu lähtökohtaisesti samoin ja kaikkien yksiköiden parit sopivat kaikkiin alustoihin. Pelastajia voidaan helposti hyödyntää tarvittaessa ensihoitoyksiköihin lisäkäsiä, mikäli pelastuksen varsinainen tehtävä tilannepaikalla on jo suoritettu.”

6.8 Suuronnettomuudet ja monipotilastilanteet, johtamisen näkökulma

Kyselyssä selvitettiin suuronnettomuuksien ja monipotilastilanteiden hyötyjä johtamisen kannalta. Kysymys asetettiin seuraavasti:

”Millaisia konkreettisia etuja suuronnettomuus- ja monipotilastilanteissa on siitä, että pelastuslaitos toimii ensihoidon palveluntuottajana? Tarkastele asiaa operatiivisen johtamisen näkökulmasta.”

Johtamisen näkökulmasta kaikki vastaajat löysivät hyötyjä siitä, että pelastuslaitos toimii ensihoidon palveluntuottajana.

Vastauksissa nousivat esiin seuraavat kokonaisuudet:	
•	Johtamissuhteiden selkeys
•	Harjoitusten hyödyt
•	Yhteinen tilannekuva ja tavoite
•	Resurssien kohdentaminen

Johtamisen näkökulmasta kysyttäessä vastauksissa mainittiin erityisesti johtamisen helpottuminen ja selkeys silloin, kun pelastustoimi ja ensihoito ovat saman organisaation alaisuudessa. Johtamisen selkeyden osalta mainittiin ennen kaikkea se, että henkilöstö tietää kuka johtaa ja miten tilanteita johdetaan. Pelastustoimen ja ensihoidon johdon välisten johtamissuhteiden selkeys mainittiin myös erittäin tärkeänä asiana. Monissa vastauksissa korostettiin sitä, että kun pelastustoimen ja ensihoidon johtajat tuntevat toisensa, niin toiminta vakavissa ja poikkeuksellisissa tilanteissa on helpompaa. Vaikka tilanteessa johdetaan samaan aikaan pelastustoimen ja ensihoidon organisaatiota niin johtamiskulttuuri on samassa talossa yhtenäinen. Tällöin esimerkiksi painopistesirrot henkilöstön välillä sujuvat jouhevammin, kun tapa johtaa tilannetta on yhtenäinen.

Hyödyt siitä, että saman organisaation sisällä pystytään harjoittelemaan enemmän ja suunnitellummin, tulivat vastauksissa esiin selkeästi. Erityisesti viestiliikenteen ongelmat vähenivät tehokkaan harjoittelun myötä. Vastauksissa sivuutettiin useasti harjoituksissa esiin tulleita ongelmia nimenomaan viestiliikenteen suhteen. Tätä ongelmaa on myös havaittu niissä organisaatioissa, joissa pelastustoimi ja ensihoito ovat jo samassa organisaatiossa, mutta ennen kaikkea niissä pelastuslaitoksissa, joissa alueen ensihoito tulee eri organisaatiosta. Useiden vastaajien näkemysten mukaan ongelma korjaantuu juuri yhteisillä harjoituksilla. Lisäksi harjoitusten hyödyksi mainittiin todellisessa tilanteessa henkilöstön roolissaan pysyminen ja siinä toimiminen ennalta harjoittelun mukaisesti, johtajan ohjeita noudattaen.

Vastauksissa painotettiin myös sitä, että yhteisen tilannekuvan luominen on helpompaa, kun pelastustoimen ja ensihoidon johdot työskentelevät samassa tilassa ennalta harjoitellun mukaisesti. Osassa vastauksissa mainittiin myös yhteisen tavoitteen ja päämäärän saavuttaminen helpommin, kun johtohenkilöiden välillä ei ole eri organisaatioista johtuvaa vastakkainasettelua ja valtataistelua. Näissä vastauksissa painotettiin myös sitä, että kun johtohenkilöt tuntevat toisensa niin yhteistyö heidän kesken on helpompaa ja sujuvampaa.

Vastauksien mukaan resurssien oikea-aikainen ja oikeanlainen kohdentaminen on helpompaa, kun ensihoito ja pelastustoimi ovat saman organisaation alaisuudessa. Erityisesti tämä korostuu, silloin kun pelastuspuolen henkilöstöä voidaan siirtää ensihoidon alaisuuteen. Yleisimpien skenaarioiden mukaan pelastustoiminta saadaan vakautettua tilannepaikalla aiemmin, jolloin jää lisäresursseja potilaiden hoitoon. Kun kaikki työskentelevät samassa organisaatiossa, ei näissäkään tilanteissa tule johtamisongelmaa.

Vastaajan näkemys:

”Johtaminen keskitettyä ja harjoiteltua päivittäistoimintoihin ja päivittäistilanteeseen tukeutuvaa välittömässä valmiudessa olevaa kohteen nopeasti saavuttavaa. Johtamisen organisointi suunniteltu ja päivittäin testattua. Kohteessa ja tike:ssä etupainotteisesti. Joka tapauksessa pelastustyön johtaja on aina yleisjohtaja, jonka alla muut ovat omaa sektoriaan johtaen, kun pelastustyön johtaja on tehtävän antanut. Ensihoidon johtaminen resurssien, logistiikan, ensihoitopaikan jne. suhteen tukeutuu pitkälti pelastustyön johtajaan ja pelastuksen resursseihin. Organisaatioiden tuntemus puolin ja toisin tärkeätä. Ymmärretään miksi jotakin tehdään ja mitä toinen tekee, tai miksi jotakin ei tehdä. Pelastuksen ja ensihoidon tunnettava toisensa johtamis- ja työskentelytavat, ymmärrettävä tarpeet, vaarat. Ymmärrettävä ja ainakin osin osattava käyttää ja hyödyntää toisen puolen osaamista, välineitä, suojautuminen mukaan lukien. Ensihoidollista osaamista omaavat pelastajat voivat mm. suorittaa primaaritriagea silloin kun varsinaisilla ensihoitajilla ei puutteellisen osaamisen tai suojauksen takia ole asiaa kohteeseen. Toisaalta pelastustoimintaa ymmärtävät ensihoitajat osaavat toimia paremmin riskikohteen lähellä ja ymmärtävät pyytää tarvittaessa pelastajilta suojausta ja apua. Pelastajia voidaan käyttää kuljetusta odottavien potilaiden seurannassa ja tukemisessa. Pelastajilla on taito avata suoniyhteys, laittaa larynx-maski, antaa tiettyjä kipulääkkeitä, tukea potilas asianmukaisesti, siirtää potilaita ja saman työnantajan henkilöstönä ajaa ambulanssia, jolloin mahdollinen ensihoitaja voi jäädä hoitamaan potilaita kuljetuskuntoon jne.”

6.9 Suuronnettomuudet ja monipotilastilanteet, konkreettiset hyödyt

Vastaajilta haluttiin näkemys niistä hyödyistä, jotka ovat konkreettisesti nähtävissä niin henkilöstölle, kuin potilaallekin. Kysymys kokonaisuudessaan:

”Millaisia konkreettisia etuja suuronnettomuus- ja monipotilastilanteissa on siitä, että pelastuslaitos toimii ensihoidon palveluntuottajana? Tarkastele asiaa henkilöstön/potilaan näkökulmasta.”

Henkilöstön ja potilaan kannalta suurin osa vastaajista löysi tärkeitä asioita, joista he hyötyvät yhteisen organisaation myötä. Noin 5% vastaajista oli joko jättänyt kohtaan vastaamatta tai eivät pitäneet yhteistä organisaatiota merkittävänä potilaan tai henkilöstön kannalta.

Vastauksissa nousivat esiin seuraavat kokonaisuudet:

- Henkilöstön keskinäinen luottamus
- Yhteinen toimintakulttuuri
- Pelastajien monipuolinen käyttö
- Ristiin osaaminen

Vastauksissa tuli toistuvasti ilmi, että kun henkilöstö tuntee toisensa ja tekevät yhdessä töitä, heidän keskinäinen luottamus kasvaa. Kun pelastajat ja ensihoitajat luottavat toisiinsa muodostuu yhteistyö tehokkaammaksi ja saumattomammaksi, jolloin potilas saa mahdollisimman nopean, oikeanlaisen ja teknisesti oikean hoidon. Tämä ketju alkaa jo tapahtumapaikalle tullessa, jatkuen primaaritriagen tekoon ja päättyy siihen, kun potilas on kuljetettu sairaalaan.

Yhtenäisellä toimintakulttuurilla vastaajat ovat tarkoittaneet selkeyttä ja johdonmukaisuutta harvinaisissa tilanteissa. Ennalta harjoitellut skenaariot ja harjoituksissa eri rooleissa toimiminen ovat luoneet mahdollisimman hyvän pohjan toimia tositilanteessa. Viestiliikenteen sujuvuus, käskyjen vastaanottaminen, uuteen tehtävään alistaminen ja siinä toimiminen ovat niitä asioita, joita vastaajat mainitsivat puhuttaessa yhteisen organisaation eduista. Samoin harjoitusten ja tilanteiden jälkeinen palaute- ja purkukeskustelu on saman organisaation sisällä helpompi ja luontevampi järjestää. Tämä takaa toiminnan systemaattisen kehittymisen harjoitusten välillä ja henkilökohtaisen kehittymisen palautteiden ansiosta. Lisäksi henkilöstön on helpompi hallita kokonaisuuksia, kun he tietävät koko tapahtumaketjun toiminnan ja johtamiskulttuurin.

Erittäin monessa vastauksessa painotettiin pelastajien käytön monipuolisuutta monipotilastilanteissa ja suuronnettomuuksissa. Monen vastaajan mukaan pelastajien osaaminen ja monipuolinen käyttö on parhaimmillaan silloin, kun he työssään hoitavat aktiivisesti myös ensihoidotehtäviä. Etua

nähtiin kuitenkin myös silloin, kun ensihoito on saman organisaation alaisuudessa ja koettiin, että päätoimisilta ensihoitajilta saadaan työyhteisössä ja yhteisharjoituksissa arvokasta oppia. Erilaisista tilanteista mainittiin esimerkiksi primaariluokittelun laatu, potilaan ammattitaitoinen valvonta ja perustason hoitotoimenpiteiden osaaminen. Vastauksissa mainittiin myös etua siitä, että samassa organisaatiossa ollessaan pelastajat voivat resurssien salliessa osallistua potilaiden kuljettamiseen. Tällöin päätoimisia ensihoitajia vapautuu enemmän potilaiden hoitoon hoitopaikalla ja kuljettavissa yksiköissä.

Potilaiden kannalta tärkeimpänä hyötynä vastaajat pitivät edellä mainittuja etuja. Monessa vastauksessa mainittiin lisäksi erityisesti hyöty siitä, että ensihoitajat osaavat ottaa huomioon pelastustoimen erityispiirteet ja pelastajat taas osaavat toimia ensihoidossa. Tätä ristiin osaamista tukee vastaajien mukaan ehdottomasti se, että toimijat ovat samasta organisaatiosta.

Eräiden vastaajien näkemykset:

”Moniosaaminen. Pelastajan tiedot ja taidot, välineet ja hoitopaikka. Tieto ja taitotaso pysyy huomattavasti parempana kuin jos organisaatiot olisivat erillään. koulutusten järjestäminen jopa päivittäin lyhyinä nopeinkin sessioina mahdollista, kun ollaan saman katon alla. Valmius kokonaisvaltaista ja näin ollen toiminta isoissakin tilanteissa sujuvaa, saumatonta. Tehtäväjako selvä. Kun pienet tilanteet hoituvat hyvin, hoituvat isommatkin, kun tunnetaan toimintatavat, rakenteet, välineet jne. Potilaan hoito alkaa viiveettä ja yhteistoimin niin primaari- kuin sekundaaritriagekin onnistuu paremmin. Henkilöstö oppii koko ajan toisiltaan. Harjoitukset. Käytännön päivittäinen työ. Välitön läpikäynti yhdessä asemalla. Tulokset osoittavat, että parjaat perustekijät, ei vähiten peruselvyyttäjä tulevat pelastuslaitokselta. Potilas hyötty nopeasta oikeanlaisesta ensiarviosta, välittömästä hoidosta ja tarvittaessa tehokkaasta jatkohoitoon saattamisesta. Henkilöstö on jo nyt varsin motivoitunut ja tottunut toimimaan yhdessä. Osataan ja tehdään asioita jo ennen kuin toinen on ehtinyt edes kysyä. Sanaton viestintä toimii saumattomasti. Kohtaaminen, pelastaminen ja ensihoito on tasalaatuista. Potilas saa hyvän, tasalaatuisen ja kokonaisvaltaisen avun.”

”Saadaan nopeasti ammattitaitoista lisäapua; potilaan hoitoon, luokitukseen tai kuljetukseen. Apu on ammattitaitoista ja nopeaa potilalle. Osallistuvat henkilöt tuntevat pelastustoiminnan ja ensihoidon organisaation, kaluston sekä johtamisjärjestelmän, yhteistyö on vaivattomampaa. Tunnetaan henkilöt ja tiedetään heidän osaaminen. Muistetaan huomioida poikkeusolot, häiriötilanteet ja varautua niihin”

6.10 Yhteistyöviranomaisten hyöty

Kysymyksessä haluttiin selvittää vastaajien näkemys siitä, millä tavalla yhteistyöviranomaiset hyötyvät pelastustoimen ja ensihoidon synergiasta. Kysymys muotoiltiin seuraavasti:

”Miten yhteistyöviranomaiset hyötyvät siitä, että pelastustoimi ja ensihoito ovat samasta organisaatiosta. Erittele vastauksissasi hyötyvä yhteistyöviranomainen.”

Suurin osa vastaajista on arvioinut yhteistyöviranomaisten hyötyjä yleisellä tasolla. Eniten vastauksia tuli poliisin kanssa tehtävän yhteistyön hyödyistä. Rajavartiolaitos ja erityisesti meripelastus olivat toinen ryhmä, jonka koettiin hyötyvän pelastuslaitoksen tuottaessa ensihoitopalvelu. Yksittäisissä vastauksissa ei nähty olevan hyötyä pelastuslaitoksen tuottamasta ensihoitopalvelusta muille viranomaisille. Niissä painotettiin sitä, että viranomais-tehtävät tulee hoitaa lain määrittämällä tavalla, on toimija kuka tahansa. Muutamassa vastauksessa painotettiin lisäksi sitä, että pelkästään pelastustoimen ja ensihoidon oleminen samassa organisaatiossa ei takaa hyvää yhteistyötä vaan talon sisäisen yhteistyön on ensin toimittava moitteettomasti. Lisäksi huolen aiheena nähtiin yksittäisissä vastauksissa, että jääkö ensihoidon ääni pelastustoimen päälliköiden kuulumattomiin, jos yhteistyötapamisissa ei ole erikseen ensihoidon edustajaa.

Vastauksissa nousivat esiin seuraavat kokonaisuudet:

- Viestiliikenne
- Johtaminen
- Koulutukset

Viestiliikenteellä on tarkoitettu sitä yhdenmukaisuutta, jota pelastuslaitoksen henkilöstö noudattaa. Puheryhmät ovat tuttuja, niitä on harjoiteltu ja on helpompi harjoitella saman talon sisällä. Radiokielestäkin mainittiin, että se on pelastuslaitoksen henkilökunnalla selkeää ja yhdenmukaista.

Johtamisella tarkoitetaan tässä kahta asiaa. Vastaajien mukaan johtaminen helpottuu, kun toinen samalla tehtävällä toimiva viranomainen on yksi ja sama organisaatio (esim. poliisijohtoiset uhkatehtävät). Tällöin toimintaa johtava poliisiviranomainen voi luotettavimmin saada tehtävällä käskyt eteenpäin kaikille toimijoille. Toisaalta johtamiseen liittyviä seikkoja tuli ilmi niissä vastauksissa, missä arvioitiin, että yhdellä johtamispaikalla olevat eri viranomaiset pystyvät luontevampaan yhteistyöhön, kun pelastustoimen ja ensihoidon johto on samasta organisaatiosta.

Koulutuksista vastaajat arvioivat, että niiden järjestäminen helpottuu, kun on yksi toimija vähemmän sovitettavissa aikatauluihin. Sama koskee yhtei-

siä harjoituksia ja niiden järjestämistä. Lisäksi tiedonkulun koettiin helpottuvan yhteistyöviranomaisilta toisille, kun pelastuslaitokselle saadaan yhdellä kertaa tietoa eteenpäin ja voidaan helpommin luottaa siihen, että tieto kulkee suorittavalle portaalle asti.

Eräs vastaaja on kuvannut saavutettavan hyödyn:

”Pelastuslaitokset on kautta aikojen tehneet yhteistyötä poliisin ja rajavartiolaitoksen ym kanssa. Pitkät perinteet yhteistyölle. Muiden viranomaisten helpompi toimia yhden organisaation kanssa, kun pelastuslaitos hoitaa molemmat tehtävät. Yhteisharjoitukset toimii paremmin. Poliisin vaativien tilanteiden hoitaminen yhteistyössä tuo työturvallisuutta poliisin ja pelastusviranomaisten käyttöön. Yhteistoiminnassa tiedetään esim. poliisin luotiliivit ja aseet. Tiedetään miten ne riisutaan jos poliisi loukkaantuu ja mitä tehdään esim. loukkaantuneen poliisin virkaseelle. ym. Poliisit omalla toimialueella tulee tutuiksi ja yhteistyö paranee.”

6.11 Operatiivisen toiminnan uhkakuvat

Kysymyksessä haluttiin vastaajien miettivän niitä ongelmia ja uhkakuvia, joita operatiiviseen toimintaan tulisi, mikäli pelastustoimi ja ensihoito eivät olisi samassa organisaatiossa. Kysymys on asetettu seuraavasti:

”Mitkä ovat pelastustoiminnan ja ensihoidon operatiivisen toiminnan uhkakuvat, jos toimijat eivät ole samasta organisaatiossa?”

Vastaajat löysivät runsaasti uhkakuvia tilanteesta, jolloin pelastuslaitos ei tuottaisi ensihoitopalvelua. Ainoastaan yksittäisissä vastauksissa mainittiin, että eri organisaatioissa ollessaan ei ole mitään uhkakuvia.

Vastauksissa nousivat esiin seuraavat kokonaisuudet:

- Moniosaamisen heikentyminen
- Harjoittelun puutteen ongelmat
- Vieraat toimijat ja toimintatavat
- Kustannukset

Moniosaamisen heikentymisellä vastaajat tarkoittivat ennen kaikkea pelastajien ensihoitotaitojen heikentymistä. Tämä toistui yli 50 vastauksessa. Osassa vastauksissa todettiin, että ilman ensihoitoa pelastuslaitoksen ei ole enää järkevää eikä potilasturvallista osallistua ensivastetoimintaan, sillä ilman harjoittelua ja työkokemusta potilasta ei voida hoitaa turvallisesti. Tämä taas suoraan kasvattaa hätätilapotilaan tavoittamisviivettä ja näin ollen heikentää potilasturvallisuutta. Lisäksi pelastajien osaamisen kaventuminen nähtiin riskinä mm. liikenneonnettomuustehtävillä. Monissa vastauksissa mainittiin todellisenä ongelmana suuronnettomuudet ja monipotilastilanteet, sillä osaamisen puutteen vuoksi pelastajia ei voida siirtää ensihoidon resurssiksi. Ensihoitajilla taas tietotaito pelastuksen osaamisalueelta vähenee, kun he eivät ole samaa organisaatiota. Tämä näyttäytyy sekä potilas-, että työturvallisuuskysymyksissä.

Vastauksissa epäiltiin, että harjoituksien järjestäminen yhdessä ei ole käytännössä mahdollista, mikäli toimijat ovat eri organisaatiosta. Vastauksissa eriteltiin, että tämä vaikuttaa suoraan tehokkuuteen, potilasturvallisuuteen, työturvallisuuteen ja johtajuuteen. Lisäksi todettiin, että tapahtuminen jälkipuinti muodostuu hankalaksi, ellei jopa mahdottomaksi, jos pelastustoimi ja ensihoito ovat omia organisaatioitaan.

Monissa vastauksissa nähtiin organisaatioiden eriytyminen riskinä erityisesti operatiivisen henkilöstön kesken. Vastauksissa on korostunut se, että kun tuntee työkaverinsa, niin hätätilanteissa yhteistyö on sujuvampaa ja turvallisempaa. Syntyy luottamus, jota ei voi harjoittelemalla opetella. Silloin, kun ihminen tuntee ihmisen, niin luottamus on aivan eri tasolla. Vastauk-

sisä mainittiin monessa kohtaa myös palokuntakulttuurin tuoma tietynlainen kurinalaisuus ja jämäkkyys, joka tarttuu kaikkiin pelastuslaitoksella toimiviin. Tätä ominaisuutta pidettiin tärkeänä ja erityisesti tukemaan ja ymmärtämään johtajuutta.

Kustannusten kasvu tuli esille monissa vastauksissa. Kustannusten kasvua perusteltiin mm. päällekkäisellä infrastruktuurilla, jos nykyiseen laajaan paloasemaverkostoon ei voida enää tukeutua. Lisäksi vastaajien kesken kustannusten nähtiin kasvavan esimerkiksi suuronnettomuuksien varautumisessa. Ongelmana nähtiin myös tällä hetkellä toimivaksi koettu toisen osapuolen auttaminen esimerkiksi kantoapuna. Useassa vastauksessa mainittiin myös ongelmat, jotka muodostuisivat lähinnä ensihoidon kustannukseksi. Näitä olivat esimerkiksi pelastaminen alhaalta tai korkealta, vestsistä, maastosta tai saarista. Tämä todennäköisesti lisäisi ensihoidon kustannuksia joko varautumalla kyseessä oleviin tehtäviin itse tai saavan avunannosta aina laskun.

Eräät vastaajat kiteyttivät vastauksissaan mahdolliset uhkakuvat:

”Yhteistyö kärsii. Ei enää tunneta toistemme toimintatapoja. Ei hyödytä pelastuksen tuomasta lisäavusta ensihoitotehtävillä. Joudutaan ohjaamaan ja opettamaan tilanepaikalla. Hoidon laatu heikkenee pelastajilla. Ensihoitajat eivät enää osaa olla tukena pelastukselle eri tehtävissä. Yhteenkuuluvuuden tunne ja me-henki katoaa. Ammattiylpeys vähenee ja työmotivaatio saattaa kärsiä. Nyt tehdään töitä yhdessä ja opitaan yhdessä ja autetaan ihmisiä yhdessä!”

”1.Toimintamme ei kehity toimivampaan ja tehokkaampaan suuntaan. (asiakas ei saa niin tehokasta hoitoa) 2. Yhteisten toimintamallien muuttaminen tai kehittäminen on todella hidasta. 3. Palomiesten ja ensihoitajien työnkuva on paljon monipuolisempaa, kun pystymme työnkuvia ja toimintaamme sekoittamaan yhteen. 4. Harva-alueelle ei saada pelastusasetuksen mukaista kelpoisuutta omaavaa henkilöstöä töihin jos emme voi tarjota vaihtelua työnkuviin. 5. Suuronnettomuuksiin tai normaaliolojen häiriötilanteisiin varautuminen on tehottomampaa. 6. Yhteisten tilojen jakaminen sekä tilojen kehittäminen pysähtyy. Rahat eivät riitä useisiin asemiin jos ensihoito ja paloasemat toimivat omista paikoista. Yhteistoiminta lähtee yhteisistä tiloista liikkeelle jotta yhteistoimintakin on päivittäistä.”

7 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

7.1 Numeeristen kysymysten pohdinta

Monivalintakysymyksistä ensimmäisen tarkoituksena oli selvittää kokonaisuudessaan vastaajien suhtautuminen pelastustoimen ja ensihoidon synergiaan. Kysymyksessä pyydettiin arvioimaan pelastustoimen ja ensihoidon synergian merkitystä eri toimijoiden kannalta. Koska numeerisia arvoja pystyi antamaan 1 (ei merkitystä) – 10 (erittäin tärkeää) saatiin aikaiseksi valtakunnallisesti merkittävä ja riittävän laajalle skaalalle sijoittuva arvio.

Lopuissa monivalintakysymyksissä pyydettiin antamaan numeerinen arvio samoin asteikolla 1-10 siitä, miten tärkeää on pelastuslaitoksen henkilöstön osaaminen laaja-alaisesti (pelastuspuoli ja ensihoito), jotta synergiaa olisi mahdollisimman suuri hyöty. Kysymyksissä haluttiin tietää vastaajien näkemys pelastajien työskentelyyn ensihoidossa sekä ensihoitajien pelastustoimen koulutuksen ja osaamisen hyödyt.

Pohdintaosio on käsitelty kysymyskohtaisesti ottaen huomioon vastausten analyysissä käytetyt suodattimet. Pohdinta on tehty käyttäen numeeristen kysymysten vastauksia ja pyritty selittämään numeroarvoja avoimien kysymysten tietojen pohjalta.

7.1.1 Pelastustoimi ja ensihoito samassa organisaatiossa

Tarkastellessa koko vastausjoukkoa nousee esille lähimpien yhteistyötahojen hyödyn merkitys. Vastaajat kokivat suurimman hyödyn olevan juuri pelastustoimelle ja ensihoidolle. Suuronnettomuudet ja monipotilastilanteet ovat juuri niitä tilanteita, joissa pelastustoimen ja ensihoidon saumaton yhteistyö korostuu. Silloin pitää hallita suuria potilasmääriä ja erityisesti yhteiset toimintamallit ja johtamisen merkitys korostuvat. Selkeästi vastaajat kokevat, että samassa organisaatiossa ollessaan toimintamallit ja niiden harjoittelu sekä johtamiskulttuurin yhtäläisyys korostuvat.

Tarkastellessa suodattimien kautta voidaan todeta, että toimialalla ei ole vastauksissa suurta merkitystä. Sekä pelastustoimen, että ensihoidon kyseeseen vastaajat pitivät erittäin tärkeänä yhteisessä organisaatiossa olemista. Ensihoidon organisaation vastaajat arvioivat yhteistyön pelastustoimen henkilöstä hieman tärkeämmäksi. Ensihoidon henkilökunta koki avoimissa vastauksissaan erittäin arvokkaaksi sen avun, joita he pelastustoimen henkilöstöltä saavat niin päivittäistilanteissa, kuin suuronnettomuuksissa.

Virka-aseman mukaan ensimmäistä monivalintakysymystä tarkastellessa nousi esille selkeä yhtenäisyys niin pelastuspuolella kuin ensihoidossakin.

Pääsääntöisesti molempien organisaatioiden johdon ja päällystön vastauksissa korostui hyötyjen merkitys synergiasta. Pelastustoimen alipäällystön ja erityisesti ensihoidon alipäällystön suhtautuminen synergiaan oli kyselyssä selkeästi negatiivisinta. Avoimia vastauksia tarkastellessa tämä numeeristen arvojen pienuus ei tule samalla tavalla esille. Sekä pelastustoimen, että ensihoidon alipäällystöjen vastauksista löytyi lukuisia positiivisia syitä samassa organisaatiossa toimimiselle. Numeeristen vastausten notkahdus selittyneekin sillä, että näiden virka-aseman henkilöiden joukossa oli yksittäisiä asiaan erittäin negatiivisesti suhtautuneita. Koska vastausjoukko virka-asemaa kohti on suhteellisen pieni, jo kaksi arvosanan 1 antanutta laskevat keskiarvoa tulosten näyttämällä tavalla. Syitä nuivaan suhtautumiseen pelastuspuolelta löytyi työvuorosunnittelun ongelmista ja ajatuksesta, että pelastuspuolen osaaminen kärsisi ensihoidossa paljon työskentelevien osalta. Syitä tähän mainittiin muun muassa harjoittelun puute ja pelastustoimen hälytystehtävien kiertäminen yksittäisten pelastajien osalta. Negatiivisesti synergiaan suhtautuneiden ensihoidon alipäällystön henkilöstön mukaan pelastajien ensihoidon osaaminen ja erityisesti asenne eivät ole riittäväällä tasolla huolehtiakseen potilaan hoidosta. Vastauksissa mainittiin huonon asenteen vaikuttavan ensihoitohenkilöstön työhyvinvointiin.

Aluejaon mukaan tehdyssä suodattimessa löydettiin myös maantieteellisesti pieniä eroja. TAYS erva-alue sekä HYKS erva-alueen vastaajat kokivat samassa organisaatiossa olemisen vähemmän tärkeäksi, kuin muiden erva-alueiden vastaajat. Näiden alueiden avoimia kysymyksiä tarkastellessa ei tullut esille mitään trendiä, miksi arviot olivat muita heikompia. Numeeristen arvojen pienuus muihin verrattuna selittyy yksittäisten vastaajien selkeästi keskiarvoa heikommista numeroista. TAYS-, ja HYKS-alueilla on niitä pelastuslaitoksia, joilla on mahdollisesti ongelmia yhteistyössä pelastustoimen ja ensihoidon kesken.

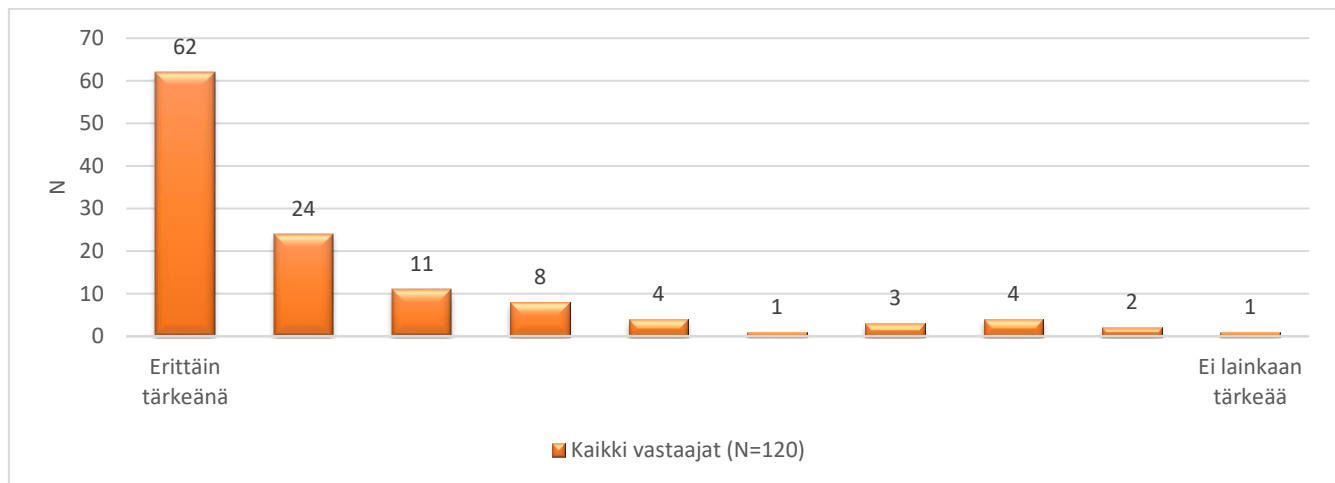
Voidaankin todeta, että mikään organisaatiomalli ei itsessään takaa laadukasta palvelua ja hyvää yhteistyötä. Organisaation on sisäisesti tehtävä töitä, harjoiteltava ja luotava sellainen työilmapiiri, että yhteistyö muodostuu saumattomaksi. Vasta tämän jälkeen voidaan taata potilaalle parasta mahdollista apua kaikissa hätätilanteissa.

Suodattimessa, jossa tarkastellaan vastauksia sen mukaan tuottaako pelastustoimi jo nykyisellään ensihoitopalvelua, löytyi selkeitä eroja. Vastausjoukosta täytyy huomioida se, että ainoastaan 14 henkilöä vastasi kyselyyn niiden pelastuslaitosten alueelta, jotka eivät tuota ensihoitopalvelua. Näiden vastaajien mukaan pelastustoimen ja ensihoidon synergiahyödyt ovat vähäiset niin potilaalle, pelastustoitimelle kuin ensihoidollekin. Nämä vastaajat pitivät myös pelastajien työskentelyä ensihoidossa kaikista vähiten arvossaan. Kuitenkin he toivoivat enemmän sitä, että ensihoitajilla olisi pelastuspuolen koulutusta ja kokemusta. Tämä selittyy sillä, että pelastustoiminta saa apua lisäkäsien ja havaintojen muodossa ensihoidolta, mikäli ensihoitajilla on käsitys pelastustoiminnan tavoitteista hälytystehtävillä. Avoimien vastausten perusteella voidaan todeta, että erään laitoksen alueella ollaan nykyiseen toimintamalliin erittäin tyytyväisiä ja yhteistyö toisen palveluntuottajan kanssa sujuu hyvin johtamisesta ja harjoittelusta lähtien. Toisessa

pelastuslaitoksessa koetaan erityisesti harjoittelun vähyys ja yhteistyön täydellinen puute todelliseksi ongelmaksi. Tämän pelastuslaitoksen vastaajat uskoivat potilaan kokonaisvaltaisen hoidon parantuvan, mikäli yhteistyötä tehtäisiin edes jollain tasolla. Suuronnettomuuksista kysyttäessä vastaajat totesivat ongelmien tulevan toden teolla esille, mikäli semmoinen tapahtuisi omalla toiminta-alueella.

Tarkastellessa suurten ja pienten kuntien suodatuksella ei erovaisuuksia juuri syntynyt. Tämä johtunee siitä, että lähes kaikkien pelastuslaitosten alueilla on myös erittäin harvaan asuttuja alueita, joiden toimintamallit ovat erilaiset suurten kaupunkien toimintamalleihin. Yhden pelastuslaitoksen alueen vastaajat voivat siis toimia joko harvaanasutulla seudulla tai suurten kaupunkien yhteydessä. Tämän takia vastauksetkin ovat hyvin heterogeenisiä jopa yhden pelastuslaitoksen alueella.

7.1.2 Pelastajien työskentely ensihoidon yksikössä

Taulukko 15 Pelastajien ensihoidossa työskentelyn tärkeys

Pelastajien työskentely ensihoidon yksikössä koettiin erittäin tärkeänä. Yli 80% vastaajista arvotti sen asteikolle 8-10. Avoimista vastauksista saatujen tietojen mukaan syynä ovat pelastajien moniammatillisuuden ylläpito ja sen saavuttama hyöty niin ensivastetoiminnassa, kuin pelastusjohtoisilla tehtävillä, kuten liikenneonnettomuuksissa. Pelastajien koettiin tuovan myös lisäarvoa ensihoitoyksikön toimintaan. Osa vastaajista oli erittäin huolestunut siitä kehityksestä, minkä pelastustoimen ja ensihoidon eriyttäminen muodostaisi. Puhuttiin osaamisen heikkenemisestä jopa siinä määrin, että ensivastepalvelun tuottaminen olisi potilasturvallisuuden kannalta mahdollonta.

Toimialan mukaisesti suodatettuna ensihoidon henkilöstö piti pelastajien työskentelyä ensihoitoyksikössä jonkin verran tärkeämpänä, kuin pelastustoimen henkilöstö. Vaikka aiemmin mainittiinkin, että pelastajien toiminta ensihoidon yksiköissä on saanut kritiikkiä yksittäisissä pelastuslaitoksissa,

suurin osa vastaajista piti pelastajia erinomaisina työntekijöinä ensihoidossa. Monissa vastauksissa korostettiin pelastajien kykyä toimia hätätilanteessa rationaalisesti keskittyen olennaiseen, toimia käskyjen mukaan turhia kyseenalaistamatta, antamalla lisäarvoa yksikölle havainnoiden työturvallisuushkia ja toimimalla ennalta ehkäisevästi paloturvallisuusasioihin liittyen. Työparia, jossa on hoitotason ensihoitaja ja pelastaja pidettiin monessa vastauksessa parhaana mahdollisena työparina kokonaisuuden kannalta. Viime aikoina on paljon puhuttu ns. hybridiyksiköistä, jossa toimivat pelastaja ja hoitotason ensihoitaja. Ensihoitotehtävien lisäksi yksikkö pystyy aloittamaan pelastustoimen tehtävien hoidon. Hybridiyksiköiden tarve on erityisesti harvaan asutuilla alueilla ja niitä on tällä hetkellä käytössä neljän eri pelastuslaitoksen alueella.

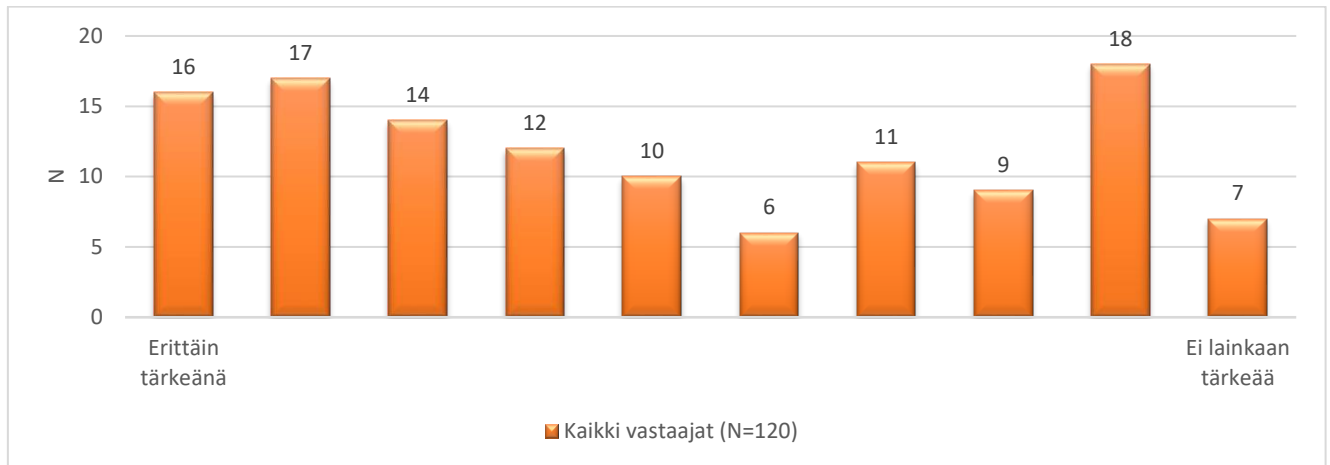
Virka-aseman mukaan tarkastellessa suurin huomio kiinnittyy jo edellä mainittuihin pelastustoimen ja ensihoidon alipäälystysten pienimpiin numeerisiin arvosanoihin. Syitä tähän löytyi työvuorosuunnittelullisilla ja motivaatiotekijöillä. Kyselyn ennakkokysymyksissä ei tule ilmi ensihoidon alipäälystön koulutus, mutta oletuksen mukaan niillä, kenen mielestä pelastajaa ei ensihoidossa tarvita, ei myöskään ole pelastuspuolen koulutusta. Muutamissa keskiarvoa selkeästi laskevissa vastauksissa koettiin, että pelastaja ei anna mitään lisäarvoa ensihoitoon. Tämä saattaa selittyä sillä, että vastaajilla ei ole tiedossa pelastajan koulutuksen monipuolisuutta onnettomuuksien ehkäisyjen eikä ensihoidon osalta. Mikäli ensihoitoon määrätään pelastaja, jolla ei ole motivaatiota opiskella ensihoidon tehtäväkenttää eikä asenne ei ole kunnossa, ruokkii se entisestään stereotypistä käsitystä pelastajan asenteista. Ilmiön on varmasti tuttu jokaisella pelastuslaitoksella yksittäisten henkilöiden osalta.

Uskon, että syynä tähän löytyy historiasta. Palokuntaan on aikoinaan tultu sammuttamaan tulipaloja ja pelastamaan ihmisiä onnettomuustilanteista. Ensihoito on ollut monelle välttämätön paha. Aiemmin ei ole panostettu palomiestutkinnon ensihoidon osuuteen, kuten nykypäivänä. Kun omasta osaamista on epävarmuus, niin se saattaa näyttäytyä huonona asenteena. Nykyään pelastajaksi valmistuvat suhtautuvat lähes poikkeuksetta ensihoitoon positiivisesti, ovat valmiita oppimaan uutta ja kehittämään itseään. Jo kouluun hakiessa he ovat ymmärtäneet, että ensihoito on osa pelastajan työtä ja ammattitaitoa.

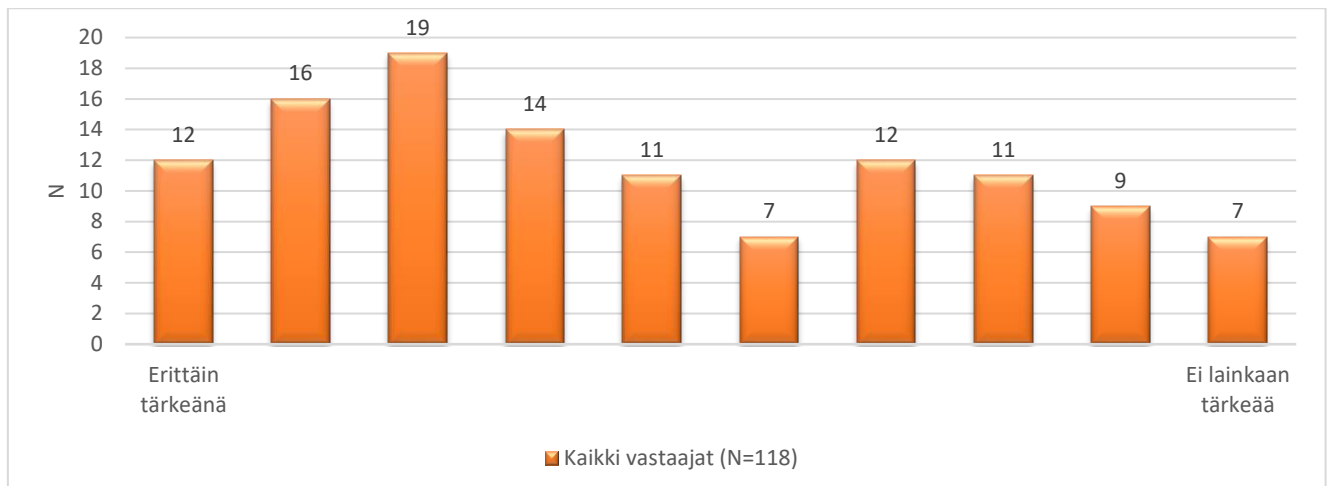
ERVA aluejaon mukaisesti katsottuna pelastajien työskentelyssä ensihoidossa löytyi numeerisesti suuria eroja. Kuitenkaan avoimien kysymysten perusteella ei löytynyt selittävää syytä sille, minkä takia OYS erva-alueen vastaukset olivat huomattavasti muita alhaisemmat. Selityksiä voisi hakea tämän alueen laitoksen ensihoidon järjestämistavasta tai pitkistä maantieteellisistä etäisyyksistä, mutta avoimien vastauksien tiedot eivät tätä tue. Pääsääntöisesti erva-alueilla suhtauduttiin erittäin positiivisesti pelastajien työskentelyyn ensihoidossa.

Pelastajien työskentelyssä ensihoidon yksikössä ei havaittu kyselyssä eroa, kun asiaa tarkasteltiin siitä näkökulmasta tuottaako vastaajien pelastuslaitos ensihoitopalvelua vai ei. Myöskään avoimista kysymyksistä ei tällä suodatimella saatu eroja.

7.1.3 Ensihoitajien pelastustoiminnan koulutus ja osaaminen

Taulukko 16 Ensihoitajien pelastusalan tutkinnon tärkeys

Taulukko 17 Ensihoitajien pelastusalan koulutuksen tärkeys

Numeeriset kysymykset ensihoitajien pelastuspuolen koulutuksesta ja osaamisesta olivat selkeästi arvioiltaan heikoimmat ja mielipiteet jakaantuivat tasaisesti siten, että osa piti ensihoitajien pelastustoiminnan osaamista erittäin tärkeänä ja osa ei antanut sille mitään lisäarvoa

Avoimien kysymysten vastauksia lukiessa löytyi kuitenkin lukuisia seikkoja, mitkä ovat ristiriidassa heikkojen numeeristen arvioiden kanssa. Ehkä vastaajat näkivät asian niin, että mikäli ensihoitoyksikössä on toisena pelastajataustainen niin hoitotason ensihoitajalla ei tarvitse olla pelastuspuolen osaamista. Avoimista vastauksista on kuitenkin selkeästi tullut ilmi, että mikäli kummallakaan ensihoidon miehistöstä ei ole pelastuspuolen osaamista, niin työturvallisuus ja havainnointikyky saattavat kärsiä. Potilaan hoidon kannalta ei tullut ilmi avoimissa vastauksissakaan seikkaa, miksi ensihoitajalla tulisi olla pelastuspuolen koulutusta.

Toimialan mukaan tarkasteltuna pelastuspuolen henkilöstö löysi huomattavasti positiivisia seikkoja ensihoidon pelastustoimen osaamisesta. Vastauksista näki selkeästi, että monessa käytännön tilanteessa etenkin pelastustoimen johtaja on saanut arvokasta tietoa ensimmäisenä kohteessa olleelta ensihoidon yksiköltä, kun on osattu tehdä oikeita havaintoja esimerkiksi rakennuspalossa tai liikenneonnettomuudessa. Lisäksi johtaminen on koettu helpommaksi, kun pelastustoimen johtajan ei erikseen tarvitse huolehtia ensihoidon henkilöstön työturvallisuudesta esimerkkeinä vaarallisten aineiden onnettomuudet ja sähköturvallisuudesta huolehtimisen.

Virka-aseman mukaan katseltuna tämäkin vastaus antaa samankaltaisen trendin, kun muutkin virka-aseman mukaan suodatetut vastaukset. Ensihoidon alipäällystön ja miehistön mielestä ensihoitajilla ei ole tarvetta olla pelastuspuolen koulutusta. Avoimista vastauksista pystyi näille näkemyksille löytämään perusteluja. Asiaa oli pohdittu lähinnä ydintehtävän eli potilaan hoidon kannalta ja siihen pelastuspuolen osaamisen ei koettu antavan lisäarvoa.

Aluejaon mukaan selvitettyä tässä ei suuria eroja havaita. Ainoastaan TAYS erva-alueelta oli tullut muita heikompia arvoja. Tämä selittynee sillä, että suurin osa ensihoidon miehistön vastaajista olivat juuri tältä alueelta. Uskon, että heidän on hankala ajatella pelastajatutkinnosta tai koulutuksesta olevan hyötyä, jos he eivät ole kyseistä koulutusta suorittaneet. Tosin heidän koulutustaustaansa ei ole tässä kyselyssä selvitetty.

Sillä tuottaako pelastuslaitos ensihoitopalvelua vai ei, ei ollut merkitystä tässä kysymyksessä. Avoimissa vastauksissa kuitenkin jonkin verran haitkailtiin etenkin harvaan asutuilla alueilla sen perään, että tehtäväpaikalla oleva ensihoitoyksikkö voisi paremmin tukea pelastuspuolta, mikäli heillä olisi alan koulutus. Konkreettisina esimerkkeinä mainittiin konemiehen tehtävät, letkunveto ja jopa turvaparin osana oleminen, mikäli ensihoitajalla olisi savusukelluskelpoisuus.

7.2 Avoimien kysymysten tulosten pohdinta

Avoimien vastausten tarkoituksena oli antaa vastaajalle mahdollisuus kertoa eri näkökulmista hyötyä, etuja ja käytänteitä, joita pelastustoimen ja ensihoidon synergialla saavutetaan. Kysymykset jaoteltiin potilaan, pelastustoimen, ensihoidon, monipotilas- ja suuronnettomuustilanteiden ja viranomaisyhteistyön mukaan. Lisäksi vastaajia pyydettiin miettimään niitä uhkakuvia, joita voisi ilmetä, mikäli pelastuslaitos ei tuota ensihoitopalvelua.

Pohdintaosiossa on käyty kukin pääkohta erikseen läpi ja nostettu esiin vastuksissa esiin tulleita pääkohtia.

7.2.1 Potilaan näkökulma

Potilaan oikeanlainen hoito nopeasti, tehokkaasti ja potilasturvallisesti olivat niitä pointteja, joita vastauksissa nostettiin esille lähes poikkeuksetta. Nämä asiat saavuttamalla pelastus- ja ensihoitohenkilöstöllä tulee olla ammattitaito, harjoitellut toimintamallit ja hyvä yhteistyö.

Vastaajat ovat selkeästi luottaneet pääsääntöisesti oman organisaationsa osaamisen hyvään perustasoon. Harvassa vastauksessa painotettiin hoitohenkilökunnan teorian tietojen merkitystä. Työvuoroissa ja täydennyskoulutuksissa tapahtuvat luennot ja käytännön harjoittelu nähtiin erittäin tärkeänä. Yhteistyötä työparin ja toisten toimijoiden kesken pidettiin potilaan selviämisen ja oikean hoidon suhteen tärkeänä.

Suuret henkilöstömäärät ja monialainen osaaminen tekevät pelastuslaitoksesta organisaatioltaan parhaimmillaan joustavan ja mukautuvan. Osaavaa ja koulutettua henkilöstöä voidaan siirtää pelastusyksiköstä ambulanssiin ruuhkatilanteissa ja henkilökunnan sairaustapauksissa. Tämä taas parantaa toimintavarmuutta ja sitä kautta potilasturvallisuutta.

Vastauksien joukosta löytyi myös kritiikkiä sen suhteen, että pelastuslaitoksen tuottama ensihoitopalvelu ei olisi tarpeeksi laadukasta. Uskon tämän johtuvan siitä, että tietyt, yksittäiset henkilöt eivät arvosta pelastajan pätevyyttä toimia perustason ensihoitajana. Vastauksia tarkemmin jaotellessa voidaan todeta, että tietyissä pelastuslaitoksissa pelastajien toiminta ensihoidossa on aiheuttanut ongelmia. Enemmän kyse lienee asenneongelmasta, jossa ei-motivoituneita pelastajia käytetään ensihoidossa. Mielestäni pelastuslaitoksissa, joissa tämänkaltaista problematiikkaa esiintyy, tulisi asia käsitellä avoimesti ja löytää siihen ratkaisu. Potilasturvallisuus ei saa kärsiä asenneongelman tai osaamattomuuden takia.

Kyselyyn osallistuneiden joukossa näkyy pitkä käytännön kokemus kenttätöystä. Jokainen alalla oleva tietää, että vaikka oma henkilökohtainen osaaminen olisi hyvällä tasolla, mutta jos johtaminen tai yhteistyö ei toimi, niin potilaan hoito kärsii tai ainakin hidastuu.

Palvelun tuoton kannalta pelastuslaitosta pidettiin parhaana palveluntuottajana juuri sen takia, että toiminta on tasalaatuista ja valvottua. Lisäksi vastaajat kokivat, että harjoittelu ja koulutus ovat huomattavasti helpompaa pelastuslaitoksen alaisuudessa, tähän vaikuttavat pelastuslaitoksissa edelleen voimissaan oleva tietty kuri ja säännöllinen päivärytmi. Pelastuslaitoksen työntekijät sisäistävät koulutuksen merkityksen osana työvuoroa ja päiväohjelmaa.

7.2.2 Pelastustoimen näkökulma

Pelastustoimea pidettiin taloudellisesti järkevänä palveluntuottajana ensihoidolle. Hallinnollisten tukitoimien yhdistäminen ja henkilöstöressurssien oikea-aikainen sekä tarkoituksen mukainen käyttö nähtiin vastauksissa taloudellisesti kannattavana.

Tärkeimpänä asiana vastaajat pitivät valmista ja kattavaa infrastruktuuria, johon liittyvät niin valmis paloasemaverkosto, kun tilat huoltoja ja pieniä korjaustoimia varten. Vastauksissa mainittiin myös kalustohankintojen taloudellinen etu ja yhtenäiset tukipalvelut, kuten it-tuki ja varustehuolto.

Talouden mittaaminen ja vertaaminen ovat erittäin haastavia. Tiettyjä kiinteitä kuluja voidaan toki laskea ja vertailla eri palveluntuottajien kesken, mutta pääsääntöisesti kyse on kunkin toimijan neuvottelutaidoista ja esimerkiksi tilaratkaisujen viihtyvyydestä. Pääasiana kuitenkin tulee pitää potilaan oikeaa hoitoa ja tavoitettavuutta. Hyvään lopputulokseen voidaan päätyä taloudellisesti hyvinkin eri hintaisilla ratkaisuilla.

Operatiivisessa toiminnassa pelastustoimi saa lukuisia hyötyä siitä, että tuottaa ensihoitopalvelun. Samassa organisaatiossa olevat ensihoitajat omaksuvat myös pelastustoimen toimintakulttuurin ja heidän käyttönsä pelastusjohtoisilla tehtävillä on turvallisempaa ja luontevampaa.

Pelastuslaitos myös hyötyy pelastajien ammattitaidon kehittymisestä ensihoidon osalta. Ensivastetoiminnan laatu pysyy hyvänä ja yhteistyö toimii parhaiten oman organisaation ensihoitajien kesken. Niillä pelastustehtävillä, joissa työturvallisuuden takia ensihoitaja ei voi heti mennä kohteeseen, voi pelastaja antaa oikeanlaista ensihoitoa, kun ensihoidon osaamista ylläpidetään.

Johtamisen kannalta on erityisen tärkeää, että jokainen paikalla oleva yksilö tietää oman roolinsa ja toimii sen mukaisesti. Yhteisten harjoitusten ja johtamista kunnioittavan toimintakulttuurin ansioista pelastuslaitos on luotettava kumppani ensihoidolle.

7.2.3 Ensihoidon näkökulma

Ensihoidon organisaation hyödyt toimiessaan osana pelastuslaitosta olivat pääsääntöisesti operatiivista sujuvuutta edistäviä. Vastaajat kokivat, että yhteisen organisaation alta saadaan tehokasta ja tuottavaa palvelua, jossa hyöttyy potilaan lisäksi myös työntekijät. Työntekijöiden kuormaa keventää se, että ensihoitojohtoisilla tehtävillä oman organisaation pelastajat ovat tehtäviensä tasalla. Toimintamallit ovat yhtenevät ja tiedetään, mitä kalustoa ja osaamista pelastustoimella on antaa ensihoitotehtäville. Tämä korostuu erityisesti vaarallisissa kohteissa ja hankalasti saavutettavissa kohteissa.

Taloudellisuuden kannalta ensihoidon hyötyihin pätee jo edellisessä kohdassa mainitut asiat. Ensihoidon kannalta korostettiin erityisesti tukipalvelujen saatavuutta, hyvää ja laadukasta asemapaikkaverkostoa ja resurssien nopeaa paikkausta tai hetkellistä lisäämistä ilman hankalaa byrokratiaa.

Ensihoitajataustaisten vastauksissa näkyi selkeästi tyytyväisyys pelastuslaitoksen organisaatiota kohtaan. Sääntöinen ja kaikkea turvallisuuskulttuuria kunnioittava toiminta nauttii suurta arvostusta ensihoitajien keskuudessa. Käytännön kokemuksella saatu näkemys siitä, että pelastustoimen henkilökunta on paikalla nopeasti, hallitsee ensihoitovälineistön, antaa lisäapua kaluston tai lihasvoiman muodossa. Ensihoitajat arvostavat lisäksi sitä, että pelastajat osaavat toimia ensihoitotehtävillä ammattitaidolla ja käskynalaisena. Uskon, että samassa organisaatiossa toimiessaan nämä seikat ovat potilaan hoitoa ehdottomasti hyödyttäviä seikkoja.

7.2.4 Monipotilastilanteiden ja suuronnettomuuksien näkökulma

Vastaajien mukaan selkeästi yhteisen organisaation konkreettisimmaksi ja suurimmaksi hyödyksi koettiin monipotilastilanteet ja suuronnettomuudet. Jopa niissä vastauslomakkeissa, jossa suhtauduttiin pelastustoimeen ensihoidon palveluntuottajana negatiivisesti, nähtiin runsaasti etuja juuri näissä tilanteissa.

Johtamisen selkeyttä korostettiin, sillä oman organisaation väen johtaminen on helpompaa. Silloin vältetään turhilta sekaannuksilta ja ongelmilta, joita harvinaisissa suurissa onnettomuuksissa tulee väistämättä muutenkin esille. Lähtien selkeästä roolien määrittämisestä ja viestiliikenteen sujuvuudesta, päätyen resurssien kohdentamiseen ja painopistealueiden oikea-aikaiseen miehittämiseen. Pelastajien käyttö akuuttien pelastustoimien jälkeen voidaan joustavasti kohdentaa ensihoidon hyödyksi esimerkiksi potilaan valvonta- ja kuljetustehtäviä varten. Myös ensihoidon ja pelastustoimen operatiivisen johdon on helpompi työskennellä yhdessä, kun henkilöt tuntevat toisensa. Tämä pätee tietysti myös kaikkiin tilannepaikalla työskenteleviin henkilöihin.

Harjoittelun merkitystä ei voi korostaa liikaa harvinaisissa tehtävissä. Monelle pelastajalle tai ensihoitajalle kohdalle osuva suuronnettomuus on todennäköisesti ensimmäinen. Ainoastaan hyvällä, organisoidulla ja todellisia

skenaarioita mukailevalla harjoittelulla voidaan päästä tositilanteessa hyvää lopputulokseen. Samassa organisaatiossa toimiessaan pelastustoimi ja ensihoito voivat harjoitella huomattavasti helpommin yhdessä, kun toisen palveluntuottajan kanssa. Tätä painotettiin kyselyn vastauksissa poikkeuksetta.

Harjoittelu edistää myös sitä toimintakulttuuria, jota pelastuslaitokset haluavat. Vastaajien mukaan ensihoidotaustaiset omaksuvat pelastustoimen kulttuurin huomattavasti helpommin ollessaan samassa organisaatiossa. Lisäksi harjoittelun ja asemapalvelun kautta henkilöt oppivat tuntemaan toisiaan. Tämä lisää hankalissa tilanteissa potilasturvallisuutta ja helpottaa tehtävien jälkipuintia. Palautteen anto myös helpottuu, kun sitä voidaan antaa yhden organisaation jäsenille.

Taloudellisesti ei ole järkevää, että hankitaan tiettyjen pelastuslaitosten alueelle päällekkäistä kalustoa suuronnettomuuksia varten. Pelastustoimen on lakisääteisesti varauduttava suuronnettomuuksiin ja vastaavan kaluston hankkiminen myös ensihoidolle ei ole järkevää. Pelastustoimen erikoiskalustoa, kuten puhdistuslinjoja ja hoitotelttoja tulee voida käyttää tilanteen mukaan myös ensihoidon käytössä.

Monipotilastilanteissa ja suuronnettomuuksissa pelastuslaitos on ehdottomasti luontevin kumppani ensihoidolle. Edellä mainitut hyödyt ovat kiistatomat, mutta pelkästään jossain organisaatiossa oleminen ei takaa potilaalle parasta mahdollista palvelua. Organisointi, harjoittelu ja oikea kalusto käytettynä oikein ovat avaimia näiden harvinaisten tilanteiden hoidossa. Pelastuslaitoksen tuottama ensihoitopalvelu antaa tähän parhaat mahdolliset valmiudet.

7.2.5 Yhteistyöviranomaisten näkökulma

Vastaajat kokivat pelastuslaitoksen tuottaman ensihoitopalvelun hyödylliseksi myös muille viranomaisille. Pääsääntöisesti lähimpänä yhteistyötahona olevan poliisin koettiin hyötyvän siitä, että saavat toimia yhden organisaation kanssa. Jos toimijoita olisi enemmän, niin tiedonkulku ja yhteisten toimintamallien noudattaminen vaikeutuisi. Toisena hyötyjä koettiin rajavartiolaitos ja etenkin meripelastustoiminta. Rajavartiolaitoksen kanssa yhteisillä pelastus- ja ensihoidotehtävillä hyöty nähtiin viestiliikenteen sujuvuudessa ja johtamisen selkeydessä.

Moniviranomaiskoulutuksien järjestäminen helpottuu huomattavasti, kun organisaatioita on määrällisesti vähemmän. Osassa vastauksissa kannettiin kuitenkin huolta siitä, että jääkö ensihoidon ääni vähemmälle, kun se toimii pelastuslaitoksen alaisuudessa. Yhteistyökokouksissa olisikin ensiarvoisen tärkeää, että paikalla on myös ensihoidon edustus, jotta yhteistoiminnasta saadaan mahdollisimman laaja ja myös potilasta parhaalla mahdollisella tavalla palveleva.

7.2.6 Operatiivisen toiminnan uhkakuvat

Vastaajat kirjoittivat runsaasti uhkakuvista joita syntyisi, mikäli pelastustoimi ei tuottaisi ensihoitopalvelua. Vastaukset olivat jopa poikkeuksellisen yhteneväiset. Ainoastaan yksittäiset vastaajat olivat sitä mieltä, että ensihoitopalvelun tuottaminen toisella tavalla ei aiheuttaisi mitään uhkaa.

Erityisen huolestuneita vastaajat olivat pelastajien ensihoito-osaamisen heikkenemisestä, mikäli ensihoito olisi toisessa organisaatiossa. Ensihoidon tehtäväkentällä koulutuksella ja käytännön työn säännöllisyydellä on ensiarvoisen suuri merkitys. Potilaiden hoito-ohjeet muuttuvat tutkimustiedon lisääntyessä, kädentaidot pysyvät yllä vaan praktiikalla ja yhteistyö kehittyy ainoastaan harjoittelemalla. On hyvin todennäköistä, että pelastajien nämä potilaan kannalta äärimmäisen tärkeät taidot ja osaaminen ajan kanssa heikkenee, mikäli ensihoito toimintaa ei ole pelastuslaitoksella. Erityisen suuren ongelman tämä aiheuttaa ensivastetoiminnassa. Mikään muu taho ei pysty tuottamaan yhtä nopeasti potilasta kohtaavaa ensivastetoimintaa, kun pelastustoimi. Mikäli pelastajien tai sopimuspälokuntien henkilöstön taidot ensihoidon osalta eivät kehity, niin väistämättä ennen pitkään potilaan hoito kärsii.

On selvää, että pelastustoimen ja ensihoidon yhteisen harjoittelun määrä vähenee, mikäli toimijat eivät ole samasta organisaatiosta. Pelkästään eri organisaatioiden aikataulujen ja kustannusten sovittaminen yhteisiin harjoituksiin tulisi muodostumaan ongelmaksi, vaikka tahtotilaa suorittavalla portaalla harjoitteluun olisikin.

Monesti ajatellaan puhtaasti teknisesti ja osaamisen kannalta, kun perustellaan eri organisaatiomalleja. Kuitenkin erittäin tärkeä asia on henkilökemiat ja se, että ihmiset tuntevat toisensa. On huomattavasti luontevampaa ja helpompaa toimia onnettomuustilanteissa, jos vierellä on ihminen, jonka tuntee. Samassa organisaatiossa oleminen pienentää tätä kynnystä huomattavasti. Tämänkaltaista luottamusta ei voida saavuttaa pelkällä harjoittelulla eikä koulutuksilla. Vapaamuotoiset keskustelut toisen ihmisen kanssa ja samassa organisaatiossa oleminen tekevät sen, että päämäärät ovat yhteiset ja luottamus työkaveriin kasvaa. Mikäli pelastuslaitoksen toimintakulttuuri on terve ja kaikkia sen jäseniä huomioiva, välttyään vastakkainasettelulta ja sisäiseltä kilpailulta. Pelastuslaitos ensihoitopalvelun tuottajana mahdollistaa tämän parhaiten.

7.3 Johtopäätökset

Tämän valtakunnallisen kyselyn pohjalta tehdyn selvitystyön perusteella voidaan todeta, että pelastustoimi on erinomainen palveluntuottaja ensihoitopalvelulle. Pelastuslaitoksen tuottaessa ensihoitopalvelun hyötyjinä ovat potilas, pelastustoimen henkilöstö ja ensihoidon henkilöstö. Suurimmat hyödyt kyselyn mukaan koettiin ehdottomasti suuronnettomuuksissa ja monipotilastilanteissa.

Mikään organisaatio ei automaattisesti takaa hyvää yhteistyötä tai tuota synergiaa. Pelastuslaitosten on tehtävä pyyteettömästi töitä sen eteen, että pelastustoimen ja ensihoidon henkilöstön työtyytyväisyys on hyvää, kaikki toimijat huomioidaan ja johtaminen on tasa-arvoista. Näillä keinoilla on mahdollista saavuttaa niitä etuja ensihoidolle, joita mikään muu organisaatio ei pysty tuottamaan.

Alla on nostettu esille tärkeimmät johtopäätökset niistä hyödyistä, joita pelastuslaitos antaa tuottaessaan ensihoitopalvelut.

Pelastuslaitoksen tuomat hyödyt:	
•	Kattava paloasemaverkosto
•	Ajantasainen hoitovälineistö
•	Laadukas ajoneuvokalusto
•	Yhteiset tukipalvelut
•	Varavalmius

Pelastuslaitoksen toimintakulttuuriin kuuluu ylläpitää hoitovälineistöä ja ajoneuvokalustoa siten, että ne ovat laadukkaita ja toimintavarmoja kaikissa olosuhteissa. Edellä mainitut hyödyt ovat konkreettisia asioita, joiden tarjoama etu lyhentää automaattisesti potilaan kohtaamisviivettä, tarjoaa tukea häiriötilanteissa ja mahdollistaa valmiuden jatkuvan ylläpidon.

Yhteisen työyhteisön hyödyt:	
•	Yhteiset koulutukset ja tiedon laventaminen
•	Ihminen tuntee ihmisen
•	Yhteisen organisaation yhteinen tavoite
•	Yhtenäinen johtamiskulttuuri
•	Turvallisuusorganisaation kurinalaisuus

Kyselyn vastauksissa painotettiin lähes poikkeuksetta sitä etua, mitä yhteinen organisaatio tuottaa inhimillisellä tavalla. Kun ihminen tuntee toisensa ja tehtäville lähdetään samalta asemapaikalta, niin usein yhteistyökin sujuu paremmin. Yhteisillä koulutuksilla tätä yhteistyötä ja yhteishenkeä saadaan entistä paremmaksi. Oma tietopohja kasvaa toiselta osaamisalueelta ja sa-

moin ymmärrys toimintatavoista ensihoito- ja pelastustehtävillä. Pelastuslaitoksen kurinalainen johtamiskulttuuri ja työturvallisuudesta huolehtiva organisaatio ovat etu kaikille toimijoille.

Pelastustoimen hyödyt:

- Pelastushenkilöstön ensihoito-osaaminen
- Onnettomuustilanteissa potilaslähtöinen ajattelu
- Ensihoitajien hyödyntäminen pelastustoimen tehtävissä
- Pelastusjohtoisten yhteistehtävien johtaminen
- Koulutus ja tehtävien jälkipuinti

Selvitystyön perustella pelastustoimi saa kiistatonta hyötyä siitä, että tuottaa ensihoitopalvelut. Pelastajien työskentely ensihoitoyksikössä takaa laadukkaan ja ajantasaisen osaamisen, josta on hyötyä ensivastetehtävillä ja onnettomuustilanteissa. Pelastusjohtoisten tehtävien johtaminen helpottuu, kun ensihoitajat tuntevat oman talon johtamiskulttuurin. Yhteisten tehtävien jälkipuinti mahdollistuu, kun työntekijät ovat saman työnantajan palveluksessa ja sitä kautta osaamisen taso kasvaa.

Ensihoidon hyödyt:

- Pelastustoimen tarjoama virka-apu
- Laadukas ensivastetoiminta
- Dokumentoitu osaamisen varmistaminen
- Työturvallisuus
- Ensihoitaja – Pelastaja –työparin hyödyt

Ensihoidon toiminnon hyötyjä yhteisestä organisaatiosta tulevat esille erityisesti silloin, kun pelastajia käytetään ensihoidon tukena. Samassa organisaatiossa ollessaan ensivastetoiminta on laadukasta ja sen toimintatavat tiedetään etukäteen. Virka-apu- ja avunantotehtävillä tutut toimintamallit sekä välineistön ja kaluston hallinta takaavat sen, että pelastajien työn laatuun voi luottaa ilman ylimääräistä ohjeistusta. Pelastuslaitos ensihoitopalvelun tuottajana myös takaa ja varmistaa ensihoitajien osaamistason säännöllisellä testauksella ja osaamisen varmistamisella. Työturvallisuuden maksimointi onnistuu parhaiten silloin, kun pelastuslaitos toimii ensihoitopalvelujen tuottajana. Osaaminen hankalissa olosuhteissa ja erikoiskaluston saatavuus takaavat sen, että ensihoitajat voivat keskittyä turvallisesti potilaan hoitoon. Motivoituneen pelastajan toimiessa ensihoitajan työparina tiedollinen osaaminen laajentuu potilaan hoidosta yleiseen turvallisuuteen ja työturvallisuuden maksimointiin.

Suuronnettomuudet ja monipotilastilanteet:

- Yhteiset harjoitukset
- Pelastajien monipuolinen käyttö
- Yhden organisaation johtaminen
- Yhteinen välineistö
- Henkilöstön keskinäinen luottamus

Kyselyn mukaan ylivoimaisesti suurin hyöty saavutetaan suuronnettomuuksissa ja monipotilastilanteissa. Pelastustoimen lakisääteinen varautuminen suuronnettomuuksiin kaluston osalta on ensihoidolle suuri hyöty. Yhteisten harjoitusten avulla toimintamallit saadaan hyvin suunnitelluiksi ja harjoitelluiksi. Harvinaisissa tilanteissa johtamisen merkitys korostuu ja yhden organisaation johtaminen on huomattavasti sujuvampaa. Syitä tähän ovat johtamiskulttuurin yhtenäisyys ja harjoittelun tuoma varmuus. Suuri voimavara suuronnettomuuksissa ja monipotilastilanteissa on pelastajien monipuolinen käyttö. Myös ensihoidossa työskentelevää pelastajaa voidaan luottavasti käyttää ensihoidon lisäresursseina potilaiden valvonta, hoito ja kuljetustehtävissä. Luottamus pelastuspuolen ja ensihoidon työntekijöiden välillä on erityisesti näissä tilanteissa äärimmäisen tärkeää. Luottamus voidaan saavuttaa yhteisten harjoitusten, hälytystehtävien ja kokemusten kautta.

Suurin hyötyjä pelastustoimen ja ensihoidon synergiasta on kuitenkin potilas. Potilas saa pelastuslaitokselta valvottua ja laadukasta palvelua hätätilanteissa. Potilas voi Suomessa luottaa siihen, että pelastuslaitoksen hoitessa hälytyksiä paikalle tulee ammattitaitoisia, potilaan huomioonottavia ja päämäärätietoisesti potilaan eteen kaikkensa tekeviä ammattilaisia riippumatta siitä ovatko he pelastajia vai ensihoitajia.

LÄHTEET

Hakala, L. (2017) Selvitys ensihoidosta. Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston ensihoidon palvelualueen selvitystyön PowerPoint. Saatu luettavaksi 10.11.2017

Pelastuslaki 2011/379. Haettu 4.10.2017 osoitteesta <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110379>

Pelastustoimi (n.d.). Pelastustoimen alueet. Haettu 4.10.2017 osoitteesta <http://www.pelastustoimi.fi/pelastustoimi/pelastuslaitokset>

Pelastustoimen kumppanuusverkoston ensihoidon palvelualueen selvitys ensihoidosta. Saatu tiedoksi 10.11.2017.

Terveystoimilaki 1326/231. Haettu 4.10.2017 osoitteesta <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110340>

KYSELY

Kysely pelastuslaitoksille pelastustoinen ja ensihoidon synergioista

Tervetuloa vastaamaan kyselyyn! KYSELY PELASTUSLAITOKSILLE Sisäministeriön pelastustoimen uudistushankkeeseen liittyen ensihoidon kehittämisen työryhmän tehtävänä on tehdä selvitys ensihoidon ja pelastuksen synergiaista. Selvitystyöstä on annettu toimeksianto palomies-ensihoitaja HT Oskari Koskiselle. Kysely lähetetään kaikille pelastuslaitoksille sekä niiden pelastuslaitosten ensihoidon johtohenkilöille, jotka toimivat pelastuslaitoksen organisaatiossa. Pelastustoimen ja ensihoidon synergioista on puhuttu jo vuosikymmenten ajan, mutta niitä ei ole valtakunnallisesti aiemmin saatettu kirjalliseen muotoon. Kyselyn tarkoituksena on selvittää, millaisia synergiaetuja pelastuslaitoksilla nähdään siinä, että pelastustoimi ja ensihoito toimivat saman organisaation alaisuudessa. Tämä kysely on tärkeä osa selvitystyötä. Kysely on alun perin lähetetty pelastuslaitosten pelastusjohtajille ja ensihoitopäälliköille, jotka ovat jakaneet kyselyä eteenpäin oman organisaationsa avainhenkilöille.

Potilas (asiakas) on sekä pelastustoimen että ensihoidon keskiössä. Kaiken toiminnan johtajatuksena tulisi olla potilaslähtöisyys ja potilaan hyvinvoinnin mahdollisimman tehokas turvaaminen. Potilaan kannalta oleellista on APU NOPEASTI PAIKALLE, AMMATITAITO, EMPATIA, OIKEA JATKOHOITO, LUOTETTAVUUS. Nämä potilaan kannalta tärkeät asiat ovat yhdenmukaisia pelastustoimen arvojen INHIMILLISESTI, AMMATILISESTI, LUOTETTAVASTI. Se luo hyvän ja turvallisen pohjan ihmisten pelastamiseen ja auttamiseen.

1) PELASTUSLAITOS

Valitse... alasvetovalikkona kaikki pelastuslaitokset

2) HALLINTO

- Pelastustoiminta
- Riskienhallinta ja onnettomuuksien ehkäisy
- Varautuminen
- Ensihoitopalvelut
- Jokin muu, mikä

3) VIRKA-ASEMA ORGANISAATIOSSA

- Johto
- Päällystö (palomestari)
- Alipäällystö (paloiesimies)
- Miehistö
- Ensihoidon johto (ensihoitopäällikkö)
- Ensihoidon päällystö (ensihoidon mestari)
- Ensihoidon alipäällystö (Ensihoitoesimies, ensihoidon kenttäjohtaja)
- Ensihoidon miehistö
- Jokin muu, mikä

POTILAAN NÄKÖKULMA Potilas on pelastustoiminnan keskiössä, kaikki toiminta tähtää potilaan hyvinvoinnin ylläpitämiseksi.

4) Mitkä ovat potilaan kannalta oleellisia asioita onnettomuus- ja sairauskohtaustilanteissa, kun paikalle on hälytetty ensihoidon ja/tai pelastustoimen yksiköitä?

5) Mitä etuja potilas tai hänen omaisensa saa siitä, että pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalvelun verrattuna muihin palveluntuottajiin?

PELASTUSTOIMINNAN NÄKÖKULMA Liikenneonnettomuus, rakennuspalo ja kemikaalionnettomuudet ovat esimerkkejä tehtävistä, jossa pelastustoiminnan ja ensihoidon yhteistyön tulee olla saumatonta.

6) Mitä etuja pelastuslaitokselle on taloudellisesti ja tuottavuuden kannalta siitä, että pelastuslaitos toimii ensihoidon palveluntuottajana?

7) Mitä etuja on operatiivisella tasolla siitä, että pelastuslaitos toimii ensihoidon palveluntuottajana? Tarkastele asiaa pelastustoimen operatiivisesta näkökulmasta.

ENSIHOIDON NÄKÖKULMA Ensivastetoiminta, elvytys lisäksi ja esimerkiksi virka-apuna oven avaus sekä kantoapu ovat tehtäviä, jossa ensihoidon avuksi voi tulla pelastusyksikkö. Näissä tehtävissä on tärkeää toimia saumattomasti yhteistyössä.

8) Mitä etuja ensihoidon organisaatio saa palomiesten ensihoidon osaamisesta, jos pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalvelun? Tarkastele asiaa taloudellisuuden ja vaikuttavuuden näkökulmasta.

9) Miten operatiivisessa toiminnassa ensihoitajat hyötyvät siitä, että ensihoidon palvelut ovat osa pelastuslaitoksen toimintaa?

SUURONNETTOMUUDET JA MONIPOTILASTILANTEET Suuronnettomuudet ja monipotilastilanteet ovat harvinaisia. Eri viranomaisten välinen yhteistyö tulisi olla tällöin mahdollisimman mutkatonta.

10) Mitä etuja suuronnettomuus ja monipotilastilanteissa on siitä, että pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalvelun? Tarkastele asiaa kustannusten näkökulmasta.

11) Millaisia konkreettisia etuja suuronnettomuus ja monipotilastilanteissa on siitä, että pelastuslaitos toimii ensihoidon palveluntuottajana. Tarkastele asiaa operatiivisen johtamisen näkökulmasta.

12) Millaisia konkreettisia etuja suuronnettomuus ja monipotilastilanteissa on siitä, että pelastuslaitos toimii ensihoidon palveluntuottajana? Tarkastele asiaa henkilöstön/potilaan näkökulmasta.

YHTEISTYÖVIRANOMAISET Pelastuslaitos tekee tiivistä yhteistyötä poliisin, rajavartiolaitoksen, tullin ja hätäkeskuksen kanssa, on sitten kyseessä yhteiset hälytystehtävät, virka-apu tai ennalta ehkäisevä toiminta.

13) Miten yhteistyöviranomaiset hyötyvät siitä, että pelastustoimi ja ensihoito ovat samasta organisaatiosta. Erittele vastauksessasi hyötyvä viranomainen.

14) Määrittele, kuinka tärkeänä pidät sitä, että pelastustoiminta ja ensihoito ovat samassa organisaatiossa. Määrittele kukin kohta erikseen. (1= ei lainkaan merkitystä, 10= erittäin tärkeää)

Potilas

Pelastustoiminta

Ensihoito

Sosiaali. ja terveystoimi

Poliisi

Rajavartiolaitos

Tulli

Hätäkeskus

Suuronnettomuus

Monipotilastilanteet

15) Miten tärkeänä näet pelastajien säännöllisen työskentelyn ensihoidossa (1= Ei lainkaan tärkeää, 10= Erittäin tärkeää)

16) Miten tärkeänä näet, että ensihoitaja työskentelee myös pelastusyksikössä tai hänellä on pelastusalan perustutkinto? (1= Ei lainkaan tärkeää, 10= Erittäin tärkeää)

17) Miten tärkeänä näet, että ensihoitaja työskentelee pelastustehtävissä ja hänellä on pelastusalan koulutusta (sopimuspälokuntalainen, sammutustyönkurssi, pelastustyönkurssi, ym.)? (1= Ei lainkaan tärkeää, 10= Erittäin tärkeää)

18) Mitkä ovat pelastustoiminnan ja ensihoidon operatiivisen toiminnan uhkakuvat, jos toimijat eivät ole samassa organisaatiossa?